2019 - 2020

SCHRIJF-ZE-VRIJDAG

SCHOOLPAKKET 10 TOT 14 JAAR

YOUTH 4 RIGHTS

AMNESTY INTERNATIONAL

Hoe ondervinden je leerlingen het belang van mensenrechten op de leukste manier? Doe mee aan de Schrijf-ze-VRIJdag!

Dit schoolpakket is jouw ideale gids bij deze actiedag van Amnesty International. Je vindt er allerhande informatie over het thema van dit jaar, 'YOUTH 4 RIGHTS'. Je ontdekt ook een hele resem activiteiten – waaronder brieven schrijven natuurlijk – om met je klas of school te doen.

Veel succes!

Het Schrijf-ze-VRIJdagteam van Amnesty International

INHOUDSTABEL

1. WAT IS DE SCHRIJF-ZE-VRIJDAG?

05 **Een mix van leren en actievoeren**
Mensenrechteneducatie en -activisme op school

06 **Successen van de Schrijf-ze-VRIJdag**
Hoe de Schrijf-ze-VRIJdag resultaat oplevert

2. THEMA 'YOUTH 4 RIGHTS'

09 **Focus op jonge mensenrechtenverdedigers**
Toelichting bij het thema 'YOUTH 4 RIGHTS'

10 **Wat is er typisch voor een mensenrechtenverdediger?**
De kenmerken van een mensenrechtenverdediger op een rij

11 **Mensenrechten: wat zijn dat?**
Mensenrechten kort en bondig uitgelegd

13 **Verhalen van jonge mensenrechtenverdedigers**
Jonge mensenrechtenactivisten uit alle windstreken in de kijker

3. ACTIE IN DE KLAS

18 **Een waaier aan activiteiten**
Raak wegwijs in het aanbod van activiteiten

20 **Activiteit 1: Schrijf een brief, verander een leven**
Schrijfacties met voorbeeldbrieven

28 **Activiteit 2: Reageer je of niet?**

30 **Activiteit 3: Meer moed dan je denkt**

32 **Activiteit 4: Typisch voor mensenrechtenverdedigers**

34 **Activiteit 5: SOS Sarah en Seán: bedenk een actie**

36 **Activiteit 6: Mensenrechtenverdediger voor een dag**

39 **Activiteit 7: Politie mag ik overgaan, ja of nee?**

4. EVALUATIE, EINDTERMEN EN ONTWIKKELINGSDOELEN

43 **Evalueren met je leerlingen, een goed idee!**
De voordelen van evalueren met de klas

44 **Evaluatiemethodieken**
Vier methodieken om je lessen te evalueren

45 **Eindtermen en ontwikkelingsdoelen**
De toepasselijke eindtermen en ontwikkelingsdoelen

BIJLAGES

1. WAT IS DE SCHRIJF-ZE-VRIJDAG?

EEN MIX VAN LEREN EN ACTIEVOEREN

➜ De Schrijf-ze-VRIJdag is een initiatief van Amnesty International Vlaanderen waar jaarlijks meer dan 500 scholen en bijna 100.000 leerlingen aan deelnemen.

➜ De Schrijf-ze-VRIJdag is het uitgelezen moment voor je leerlingen om te leren over mensenrechten. In dit schoolpakket vind je zowel basisinformatie als diepgaandere, interactieve lesactiviteiten om mensenrechten begrijpelijk en concreet te maken voor je leerlingen.

➜ De Schrijf-ze-VRIJdag is ook een actiedag waarop je leerlingen kunnen opkomen voor mensenrechten door een brief te schrijven. In hun brief richten ze zich tot een machthebber en eisen ze dat die handelt met respect voor mensenrechten. Dit pakket bevat vier voorbeeldbrieven voor jonge mensenrechtenverdedigers die met groot onrecht te maken krijgen.

➜ De Schrijf-ze-VRIJdag vindt plaats op 7 februari 2020. Op deze eerste vrijdag van februari doen de meeste scholen mee, maar deelnemen kan om het even wanneer.

MENSENRECHTENEDUCATIE

Als je leerlingen begrijpen wat mensenrechten zijn, staan ze sterker in hun schoenen om:

- op te komen voor hun mensenrechten en die van anderen
- mensenrechtenschendingen te veroordelen en te voorkomen
- te bouwen aan een rechtvaardige maatschappij waarin mensen waardig en met respect worden behandeld

MENSENRECHTENACTIVISME

Als je leerlingen opkomen voor mensenrechten door een brief te schrijven, kunnen ze:

- het leven veranderen van de persoon voor wie ze een brief schrijven
- hun empathisch vermogen ontwikkelen
- geïnspireerd worden tot solidariteit in hun eigen omgeving
- deel zijn van een internationale groep van mensenrechtenactivisten

TIP

Achteraan dit pakket vind je een overzicht van de eindtermen en ontwikkelingsdoelen die aansluiten bij de leerinhouden van de educatieve activiteiten.

© Wouter Missiaen

SUCCESSEN VAN DE SCHRIJF-ZE-VRIJDAG

Teodora Vásquez bij haar vrijlating uit de Salvadoraanse cel.

Hoe kan een brief iemands leven veranderen? Hoe zorgt een brief ervoor dat een mensenrechtenschending stopt? Het zijn terechte vragen die ongetwijfeld in het hoofd van je leerlingen – en misschien ook het jouwe – opduiken.

Je moet weten dat één brief deel uitmaakt van een veel grotere stapel. Overal ter wereld zijn er mensen die samen met Amnesty International actie ondernemen. Soms komen er wel (tien)duizenden enveloppes toe bij overheden die mensenrechten schenden. Beeld je eens in hoe iemand die één voor één moet openen! Bovendien tekenen mensen ook petities, sturen ze tweets, komen ze op straat … Alle die acties bij elkaar vormen een krachtig protest.

Gelijktijdig doet Amnesty International lobbywerk, brengen we onderzoeksrapporten uit en voeren we campagnes voor mensenrechten. Ook dat werk zet druk op machthebbers om te handelen met respect voor mensenrechten.

Sinds de oprichting van Amnesty International in 1961 hebben we samen duizenden mensen en gemeenschappen gesteund van wie de rechten werden misbruikt. Ons werk beschermde hen en redde soms hun leven. We speelden een rol bij grote, internationale overwinningen voor mensenrechten zoals het VN-verdrag tegen foltering, de oprichting van het Internationale Strafhof dat oorlogsmisdadigers berecht en het VN-wapenhandelsverdrag. Amnesty International kreeg in 1977 de Nobelprijs voor de Vrede.

Het succes van een brief schuilt nog in een ander, klein hoekje. Voor iemand die onrecht wordt aangedaan is elke brief een hart onder de riem. Het betekent erg veel voor de mensen voor wie we schrijven om te weten dat ze er niet alleen voor staan.

TEODORA KWAM VRIJ

Teodora Vásquez uit El Salvador was 24 jaar toen ze een miskraam kreeg. De autoriteiten beschuldigden haar van abortus, wat in het Centraal-Amerikaanse land strafbaar is, en veroordeelden Teodora tot een gevangenisstraf van dertig jaar. Honderdduizenden mensen van overal ter wereld spraken hun ongenoegen uit, ook Belgische leerlingen tijdens de Schrijf-ze-VRIJdag van 2014. Uiteindelijk kwam Teodora in 2018 na elf jaar cel vrij.

BAYRAM EN GIYAS KWAMEN VRIJ

Bayram en Giyas, jonge Azerbeidzjaanse studenten, spoten kritische graffiti (“Happy slave day!” en “F*ck the system”) op een standbeeld van hun president en deelden een foto ervan op sociale media. Ze werden in 2016 veroordeeld tot tien jaar cel. Uiteindelijk kwamen ze vrij in maart 2019, na bijna drie jaar cel. We schreven voor hun vrijlating tijdens de Schrijf-ze-VRIJdag van 2017.

DE AANHOUDER WINT

Respect afdwingen voor mensenrechten kan een werk van lange adem zijn. Niet alle acties van Amnesty International monden altijd of meteen uit in goed nieuws. Soms moeten we jarenlang of zelfs decennialang blijven actievoeren voor gerechtigheid. Eén ding is zeker: hoe meer acties, hoe groter de kans op een positief resultaat.

“Dankjewel voor jullie knappe brieven. Een dikke knuffel voor jullie allemaal. Wat jullie hebben gedaan, is echt belangrijk. Ik heb me nog nooit zo gesteund gevoeld.”

Vitalina Koval,
bedreigde Oekraïense LGBTI-activiste voor wie de leerlingen schreven op de Schrijf-ze-VRIJdag in 2018.

“De voorbije tien jaar hielpen de acties van de leerlingen op de Schrijf-ze-VRIJdag bij minstens tien overwinningen voor mensenrechten!”

Valerie De Marie,
campagnemedewerkster bij Amnesty Vlaanderen

2. THEMA ‘YOUTH 4 RIGHTS’

Klimaatactie op de Filipijnen met onder andere activiste **Marinel Sumook Ubaldo** (zie ook p. 15).

© Eloisa Lopez/Amnesty International

FOCUS OP JONGE MENSENRECHTENVERDEDIGERS

In alle hoeken van de wereld komen jonge mensen op voor hun rechten en die van anderen. Ze bouwen aan een maatschappij waar de mensenrechten van iedereen worden gerespecteerd en waar iedereen menswaardig kan leven. ‘YOUTH 4 RIGHTS’ is daarom het thema van de Schrijf-ze-VRIJdag in het schooljaar 2019-2020.

Jongeren komen bijvoorbeeld op voor een gezonde leefomgeving en voor solidariteit met mensen op de vlucht. Of ze nemen het op tegen racisme, seksisme of een andere mensenrechtenschending. Ze roepen machthebbers ter verantwoording op een vreedzame manier: door protestacties te organiseren of eraan deel te nemen, door zich te verenigen in een organisatie, door medemensen te helpen waar machthebbers tekortschieten …

Hun activisme vereist weleens een aardige portie durf. In België valt het meestal mee om mensenrechten te verdedigen. Maar soms worden mensenrechtenverdedigers lastiggevallen en geïntimideerd door mensen die het niet met hen eens zijn. In sommige landen aarzelen de autoriteiten zelfs niet om mensenrechtenverdedigers te folteren, gevangen te nemen of te doden.

Jonge mensenrechtenverdedigers moeten vaak nog een bijkomende hindernis nemen. Omdat ze jong zijn, moeten ze extra hun best doen om gehoor te krijgen en serieus te worden genomen. Ook dat vergt lef. Amnesty International roept daarom de jongeren in België op om jonge mensenrechtenverdedigers wereldwijd te steunen.

TIP

Deel de kleeftattoo 'kom op voor mensen die opkomen voor mensen' uit aan je leerlingen, zodat ze hun solidariteit kunnen tonen met jonge mensenrechtenverdedigers.
Tattoos nodig? Mail naar schrijfzevrijdag@amnesty-international.be

WAT IS ER TYPISCH VOOR EEN MENSENRECHTENVERDEDIGER?

Een officiële definitie van een mensenrechtenverdediger bestaat niet. Wel zijn er een aantal kenmerken die algemeen worden aangenomen als typerend voor een mensenrechtenverdediger, jong of oud. We zetten ze hieronder op een rij.

- Een mensenrechtenverdediger verdedigt, promoot en beschermt mensenrechten.
- Een mensenrechtenverdediger gebruikt geen geweld, haat of discriminatie.
- Een mensenrechtenverdediger is een activist, die zich niet alleen theoretisch achter mensenrechten schaart, maar ook werkelijk actie onderneemt.
- Een mensenrechtenverdediger kan bezig zijn met plaatselijke mensenrechtenkwesties (lokaal activisme), maar ook met mensenrechtenthema's die een hele regio of een heel land aangaan (regionaal en nationaal) of die over de landsgrenzen heen reiken (internationaal).
- Een mensenrechtenverdediger kan in zijn eentje te werk gaan, maar ook samen met anderen.

Mensenrechtenverdedigers steken hun nek uit om respect voor mensenrechten af te dwingen. Hun weerwerk tegen hen die schendingen begaan of toestaan, vereist lef. Toch vinden mensenrechtenverdedigers zichzelf geen superhelden. Ze beschouwen zich als gewone mensen die willen opkomen voor rechtvaardigheid.

BESCHERMING VOOR MENSENRECHTENVERDEDIGERS

Mensenrechten verdedigen kan gevaarlijk zijn. In 2018 werden minstens 321 mensenrechtenverdedigers vermoord, in 27 verschillende landen.[1] Machthebbers beschouwen hen vaak als lastpakken – zeker zij die geen hoge pet op hebben van fundamentele waarden zoals vrijheid, rechtvaardigheid en gelijkheid waar mensenrechtenverdedigers voor opkomen.
Om het waardevolle werk van mensenrechtenverdedigers veiliger te maken, stelden de Verenigde Naties in 1998 een verklaring op voor de erkenning en bescherming van mensenrechtenverdedigers.[2] De verklaring somt hun rechten op en wijst op de verantwoordelijkheid van staten om hen te beschermen en hun werk mogelijk te maken. De verklaring is niet juridisch bindend, maar kent zoals de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens in België en vele andere landen wel een groot gezag.

Bekijk de video over mensenrechtenverdedigers op www.amnesty-international.be/schrijfzevrijdag-filmpjes

1 Front Line Defenders global analysis 2018, https://www.frontlinedefenders.org/sites/default/files/global_analysis_2018.pdf
2 Declaration on the Right and Responsibility of Individuals, Groups and Organs of Society to Promote and Protect Universally Recognized Human Rights and Fundamental Freedoms, https://www.ohchr.org/EN/Issues/SRHRDefenders/Pages/Declaration.aspx

MENSENRECHTEN: WAT ZIJN DAT?

Mensenrechten zijn minimumstandaarden die verzekeren dat een persoon waardig wordt behandeld en menswaardig kan leven. Ze worden omschreven in internationale en nationale verklaringen, verdragen en wetten. Alle mensen ter wereld hebben mensenrechten, overal en altijd. Het doet er niet toe hoe oud je bent, waar je woont, welke taal je spreekt, welke kleur je hebt, waarin je gelooft, wat je geslacht is …

Menselijke waardigheid en gelijkheid zijn de twee sleutelwaarden die aan de basis liggen van mensenrechten. Die twee sleutelwaarden worden heel breed aanvaard en zijn nauwelijks controversieel. Daarom krijgen mensenrechten steun in vrijwel elke cultuur en religie in de wereld.

We kunnen mensenrechten in verschillende soorten opdelen. Er zijn burgerlijke en politieke rechten, zoals het recht op leven, het recht op vrijheid en het recht op vrije meningsuiting. Daarnaast zijn er ook sociale, culturele en economische rechten, zoals het recht op cultuur, het recht op voedsel en het recht op onderwijs.

Mensenrechten heb je louter omdat je mens bent. Niemand kan ze van je afnemen. Het kan wel gebeuren dat machthebbers je mensenrechten niet respecteren en dat ze hun macht onbeperkt of willekeurig gebruiken. Het is daarom belangrijk dat er een rechtsmacht is die de mensenrechten van alle personen binnen een staat nastreeft en afdwingt.

Niet alleen juridische teksten en het gerecht kunnen mensenrechten beschermen. Iedereen kan meehelpen, door zelf geen mensenrechten te schenden en door actie te ondernemen als de rechten van anderen worden geschonden. Ook mensenrechtenorganisaties zoals Amnesty International zetten zich in voor een wereld waarin de mensenrechten van iedereen worden nageleefd.

© UN

Van 1946 tot 1948 sleutelden VN-vertegenwoordigers uit vijftig landen aan de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens.

DE UNIVERSELE VERKLARING VAN DE RECHTEN VAN DE MENS

De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (UVRM) werd in 1948 aangenomen door de Verenigde Naties. Het was de eerste wereldwijde afspraak over mensenrechten. De timing is geen toeval: de VN wilden met de UVRM vermijden dat de gruwelen van de Tweede Wereldoorlog in de toekomst nog zouden gebeuren.
De UVRM bevat 30 artikelen die de rechten van mensen bepalen op burgerlijk, politiek, sociaal, economisch en cultureel vlak. De verklaring vermeldt onder andere het recht op leven, het recht om niet gefolterd te worden, het recht op vrije meningsuiting, het recht op werk en het recht om te genieten van kunst en cultuur.
De UVRM is een verklaring en is geen juridisch bindend verdrag. Maar de mensenrechten die erin opgesomd worden, werden later door staten overgenomen in internationale en nationale verdragen en wetten die wel juridisch bindend zijn. Op die manier zijn de mensenrechten uit de UVRM toch afdwingbaar.

TIP

Ontdek de 30 artikelen van de UVRM (vereenvoudigde versie) als bijlage achteraan in het schoolpakket.

We kunnen mensenrechten ook beschrijven aan de hand van een aantal principes:

- Mensenrechten heb je **omdat je mens bent**. Niet omdat je burger bent van een bepaald land, maar omdat je lid bent van de menselijke familie. Zowel kinderen als volwassenen hebben mensenrechten.
- Mensenrechten zijn **universeel**. Ze gelden voor alle mensen. Ze zijn overal dezelfde en gelden in gelijke mate voor iedereen, waar ook ter wereld.
- Mensenrechten zijn **onvervreemdbaar**. Je kan deze rechten niet verliezen en ze kunnen je niet afgenomen worden, want je houdt nooit op met mens te zijn.
- Mensenrechten zijn **ondeelbaar**. Niemand kan je een bepaald mensenrecht ontzeggen omdat het ‘minder belangrijk’ of ‘niet essentieel’ is.
- Mensenrechten zijn **onderling afhankelijk**. Samen vormen mensenrechten een complementaire structuur. Je recht om deel te nemen aan lokale besluitvorming is bijvoorbeeld direct afhankelijk van je recht op vrije meningsuiting, je recht op vereniging, je recht op onderwijs en zelfs je recht op levensbehoeften.

VERHALEN VAN JONGE MENSENRECHTENVERDEDIGERS

Hierna lees je vier verhalen van jongeren uit alle windstreken die opkomen voor hun rechten en die van anderen. Ze kunnen alle steun gebruiken. Geef je leerlingen de kans om te helpen door een brief te schrijven aan de hand van de voorbeeldbrieven verderop in dit schoolpakket. Zo worden ook jouw leerlingen ‘YOUTH 4 RIGHTS’!

SARAH EN SEÁN REDDEN MENSEN OP DE VLUCHT

Sarah Mardini (24 jaar) en Seán Binder (25 jaar) leerden elkaar enkele jaren geleden kennen op het Griekse eiland Lesbos. Daar werkten ze als vrijwilligers voor een organisatie die mensen redt op de Middellandse Zee. Sarah en Seán spotten bootjes in moeilijkheden, redden vluchtelingen en migranten van de verdrinkingsdood en verstrekten eerste hulp.

Nu worden Sarah en Seán in Griekenland beschuldigd van spionage, mensensmokkel en lidmaatschap van een criminele organisatie. Als ze veroordeeld worden, riskeren ze een celstraf tot 25 jaar. In afwachting van een proces brachten ze al meer dan 100 dagen in de cel door. Op dit moment zijn ze op borg vrij.

De Griekse overheid behandelt Seán en Sarah als criminelen, terwijl ze enkel mensen op de vlucht wilden helpen overleven. Mensen die op een vreedzame manier opkomen voor de rechten van vluchtelingen en migranten zijn mensenrechtenverdedigers. De overheid moet ervoor zorgen dat zij ongestoord hun werk kunnen doen in een veilige omgeving, zonder vrees dat ze gestraft zullen worden. Solidariteit moet gevierd worden, niet bestraft.

Seán, intussen thuis in Ierland, zegt dat het meest beangstigende “niet is dat ze hem gevangen namen, wel dat het iedereen kan overkomen. Dit gebeurt wanneer de overheid iemand die vluchtelingen en migranten helpt als een crimineel beschouwt en het recht om in veiligheid te leven niet beschermt.”

Sarah, die in Duitsland leeft, kent de gevaren van vluchten met de boot maar al te goed. Zelf vluchtte ze in augustus 2015 met haar zus uit het door oorlog geteisterde Syrië. Vanuit het Turkse Izmir stak ze de Egeïsche Zee over naar Griekenland. Maar voor ze aankwamen, begaf de motor van hun boot het. Al wie kon, sprong in het water om de boot voort te trekken tot het vasteland. Ook Sarah, die een getraind redster is, en haar zus trokken de boot al zwemmend voort. Zo kon iedereen aan boord levend Lesbos bereiken.

Bekijk de video over Sarah en Seán op www.amnesty-international.be/schrijfzevrijdag-filmpjes

JIANNE STRIJDT TEGEN KWIKVERGIFTIGING IN HAAR OMGEVING

© Allan Lissner

Jianne Turtle (13 jaar) behoort tot de inheemse Grassy Narrows-gemeenschap in Canada. Hun leefgebied raakte in de jaren '60 besmet met kwik, nadat een papierfabriek zijn afval dumpte – met toestemming van de overheid – in een rivier in de buurt. Tot op vandaag worden veel jongeren er ziek door kwikvergiftiging. Ze krijgen oogproblemen en hun zenuwstelsel wordt aangetast. Het gaat om de ergste huidige gezondheidscrisis in Canada.

De visvangst is essentieel voor de manier van leven van deze gemeenschap. Maar al meer dan 50 jaar is ook de vis met kwik besmet, wat het eten ervan gevaarlijk maakt. De kwikvergiftiging is niet enkel rampzalig voor de gezondheid van de mensen, maar heeft ook hun cultuur en tradities uitgehold.

Aanvankelijk ontkende de overheid dat de mensen van Grassy Narrows gevaar liepen en weigerde ze om het gebied schoon te maken. Na aanhoudend protest beloofde de overheid in 2017 dat het "voor eens en altijd" met de crisis zou afrekenen. Dat betekent dat ze de rivier moet schoonmaken, speciale gezondheidszorg voorzien en de gemeenschap compenseren.

Van de beloofde stappen is momenteel nog niets terecht gekomen. Zolang dat niet gebeurt, eisen Jianne en andere jongeren dat de overheid actie onderneemt. De Grassy Narrows-jongeren voeren allerhande acties om aandacht te vragen voor hun situatie, zoals straatprotest organiseren, interviews geven aan journalisten en protestliedjes maken.

Bekijk de video over Jianne op www.amnesty-international.be/schrijfzevrijdag-filmpjes

© Jorn van Eck / Amnesty International

NASU KOMT OP VOOR ARME EN DAKLOZE MENSEN IN DE STAD

Nasu Abdulaziz (25 jaar) leeft in Lagos, een miljoenenstad in Nigeria. Hij werkt als vrijwilliger bij de Federatie van Nigeriaanse Sloppenwijken/Informele Nederzettingen. Hij ijvert voor inclusieve steden waar niet alleen welvarende mensen een waardige plek hebben om te wonen. Ook arme mensen hebben recht op een dak boven hun hoofd.

Nasu woonde vroeger in Otodo Gbame, een oude sloppenwijk in Lagos. Enkele jaren geleden besloot de overheid om de wijk met de grond gelijk te maken en plaats te maken voor nieuwbouw. Ze stuurde daarom bulldozers en gewapende mannen af op Otodo Gbame. Met de regelmaat van de klok kwamen ze huizen slopen of platbranden, bewoners beschieten en hele buurten in de wijk vernielen. Soms deden ze dit zonder enige waarschuwing vooraf.

Tijdens één van de aanvallen werd Nasu beschoten. Hij overleefde het, maar zijn vriend Daniel niet. Sommige mensen sprongen in paniek in het nabijgelegen meer en verdronken. Vijftien personen zijn nog steeds vermist. Uiteindelijk raakten dertigduizend mensen hun huis kwijt. Ze zijn nu gedwongen om in kano's en onder bruggen te leven of bij vrienden en familie.

Nasu verloor zijn huis en hoopt op een dag weer een eigen woning te hebben. Hij en zijn lotgenoten eisen dat de overheid hun recht op huisvesting respecteert.

Bekijk de video over Nasu op www.amnesty-international.be/schrijfzevrijdag-filmpjes

MARINEL EIST HULP NA VERWOESTENDE TYFOON

De Filipijnse Marinel Sumook Ubaldo (22 jaar) was een tiener toen tyfoon Haiyan in 2013 over haar land raasde.[4] Haiyan is één van de dodelijkste tropische stormen ooit. Meer dan 6.000 mensen kwamen om. Miljoenen anderen verloren hun huis, zoals Marinel. Haar dorp werd volledig verwoest.

Zes jaar gingen intussen voorbij. Marinel is sociaal werkster nu. In haar vrije tijd komt ze op voor de rechten van haar gemeenschap. Die heeft nog steeds onvoldoende toegang tot voedsel en water, degelijk onderdak, elektriciteit en sanitaire voorzieningen zoals toiletten. Voor veel families zijn de levensomstandigheden slecht en is het moeilijk om de eindjes aan elkaar te knopen. Marinel wil dat haar overheid meer inspanningen doet voor de mensen die door Haiyan getroffen werden.

Marinel strijdt ook tegen de opwarming van de aarde. In 2015 sprak Marinel op de klimaatconferentie in Parijs en in 2018 getuigde ze op de klimaattop in New York. Ze wees wereldleiders op hun verantwoordelijkheid om klimaatverandering en de gevolgen daarvan tegen te gaan.

Meer en hevigere natuurrampen zoals Haiyan zijn aan de opwarming van de aarde gelinkt. Marinel was een van de miljoenen getroffenen. "Maar ik ben niet zomaar een klimaatstatistiek, ik ben een mens", benadrukt ze. "Mijn verhaal is het verhaal van velen. Ik laat mijn stem horen in naam van alle kwetsbare en gemarginaliseerde gemeenschappen."

© Tracie Williams/Greenpeace

4 In de Filipijnen is deze tyfoon gekend onder de naam Yolanda.

Bekijk de video over Marinel op www.amnesty-international.be/schrijfzevrijdag-filmpjes

3. ACTIE IN DE KLAS

© Ger Spendel

EEN WAAIER AAN ACTIVITEITEN

Brieven schrijven tegen mensenrechtenschendingen is de actie bij uitstek op de Schrijf-ze-VRIJdag. Voorbeeldbrieven vind je op de eerstvolgende pagina's. Wil je nog meer doen rond mensenrechten in je klas? Ontdek dan ook de andere activiteiten die de kennis van je leerlingen over mensenrechten bijspijkeren en hen doen begrijpen wat het betekent om een dappere, jonge mensenrechtenverdediger te zijn.

ACTIVITEIT 1

25 min • 10 tot 14 jaar

SCHRIJF EEN BRIEF, VERANDER EEN LEVEN

p. 20

Geef je leerlingen de kans om een old school brief te schrijven (al kan een e-mail ook) voor jonge mensen die groot onrecht wordt aangedaan. In de pen kruipen voor rechtvaardigheid is mensenrechtenactivisme pur sang.

TIP

Verplicht je leerlingen niet om een brief te schrijven als ze niet achter de oproep van Amnesty International staan. Activisme komt uit het hart!

ACTIVITEIT 2

30 min • 10 tot 12 jaar

REAGEER JE OF NIET?

p. 28

Jonge mensenrechtenverdedigers kennen lef, maar ook angst. Durven jouw leerlingen te reageren bij een onrechtvaardige situatie? Met een stellingenspel tasten ze de grenzen af van angst en moed.

ACTIVITEIT 3

30 min • 10 tot 14 jaar

MEER MOED DAN JE DENKT

p. 30

Angst kan je omzetten in durf. Je leerlingen denken na over onrechtvaardige situaties die ze zelf meemaakten en hoe ze daarop reageerden. Ze ontdekken ongetwijfeld dat ze zelf al eens een mensenrechtenverdediger zijn geweest.

ACTIVITEIT 4

35 min • 10 tot 12 jaar

TYPISCH VOOR MENSENRECHTENVERDEDIGERS

p. 32

Wat denkt, voelt en doet een mensenrechtenverdediger? In deze oefening schrijven of tekenen je leerlingen de typerende eigenschappen op een menselijk silhouet.

ACTIVITEIT 5

40 min • 10 tot 12 jaar

SOS SARAH EN SEÁN: BEDENK EEN ACTIE

p. 34

Aan de hand van het verhaal van Sarah en Seán, die een celstraf riskeren omdat ze migranten en vluchtelingen redden op zee, bedenken je leerlingen acties om mensenrechtenverdedigers te helpen. Geen plan is te gek!

ACTIVITEIT 6

45 min • 10 tot 14 jaar

MENSENRECHTENVERDEDIGER VOOR EEN DAG

p. 36

Als je leerlingen voor een dag mensenrechtenverdedigers zouden zijn, voor welk recht willen ze dan opkomen? Het verhaal van Jianne Turtle, een jonge Canadese mensenrechtenverdedigster, geeft hen alvast inspiratie.

ACTIVITEIT 7

60 min • 10 tot 14 jaar

POLITIE, MAG IK OVERGAAN, JA OF NEE?

p. 39

Wat als je tegengewerkt wordt door de autoriteiten, enkel omdat je mensenrechten verdedigt? Tijdens dit sportieve spel ondervinden je leerlingen het aan den lijve.

AMNESTY INTERNATIONAL

SCHRIJF EEN BRIEF, VERANDER EEN LEVEN

© Amnesty International

SCHRIJF VOOR SARAH EN SEÁN

ZE RISKEREN EEN CELSTRAF OMDAT ZE MENSEN REDDEN OP ZEE

WIE?
Sarah Mardini (24) en Seán Binder (25), die als vrijwillige redders werkten aan de kust van het Griekse eiland Lesbos.

WAT?
Ze redden levens van mensen op de vlucht en riskeren nu allebei een celstraf die kan oplopen tot 25 jaar.

WAAROM?
De Griekse overheid beschuldigt Sarah en Seán van spionage, mensensmokkel en lidmaatschap van een criminele organisatie.

ACTIES?
Schrijf een brief en/of e-mail naar de Griekse overheid.

WAT IS ER AAN DE HAND?

Sarah en Seán werkten als vrijwillige redders op Lesbos. Ze hielpen mensen op de vlucht, van wie de boot in moeilijkheden was geraakt. Ze redden mensenlevens op zee, maar daarvoor kunnen ze nu een zware gevangenisstraf krijgen. De Griekse overheid beschuldigt Sarah en Seán van spionage, mensensmokkel en lidmaatschap van een criminele organisatie. Daarvoor riskeren ze allebei tot 25 jaar celstraf. Ze zaten al meer dan 100 dagen in de cel. In december 2018 kwamen ze op borg vrij.

Seán is intussen in Ierland, zijn thuisland. Hij vindt dat hij zijn plicht gedaan heeft tegenover mensen die moesten vluchten om te overleven.

Sarah is nu weer in Duitsland. Ze kent als geen ander de gevaren van een vlucht per boot. In 2015 vluchtte ze weg van de oorlog in Syrië. Haar boot zonk bijna. Sarah, die een getraind redster is, en andere mensen sprongen in het water om de boot al zwemmend voort te trekken tot het vasteland. Zo kon iedereen aan boord levend Lesbos bereiken.

ONZE OPROEP
Solidariteit met mensen op de vlucht moet worden gevierd in plaats van bestraft. We eisen dat de Griekse overheid alle aanklachten tegen Sarah en Seán onmiddellijk laat vallen.

STEUN SARAH EN SEÁN, SCHRIJF MEE!

Amnesty International komt op voor Sarah en Seán en andere activisten die levens redden op de Middellandse Zee. Ook jij kan actie ondernemen door een brief en/of een e-mail te sturen naar de Griekse overheid. Jouw boodschap kan ervoor zorgen dat activisten zoals Seán en Sarah de levens van vluchtelingen en migranten kunnen blijven redden, zonder bang te hoeven zijn dat ze daarvoor in de cel belanden.

VOORBEELDBRIEF

(Datum, plaats)

Geachte heer de Ambassadeur,

Anderen in nood helpen is nobel. Sarah en Seán waren solidair met mensen op de vlucht. Daarvoor mogen ze geen celstraf krijgen.

Wil uw overheid alstublieft alle aanklachten tegen deze redders laten vallen? Ik zou u ook willen vragen om ervoor te zorgen, samen met andere Europese landen, dat mensen niet meer verdrinken in zee.

Hoogachtend,

(Jouw naam, schooladres, handtekening)

Stuur je brief en/of e-mail naar de ambassadeur van Griekenland in België:

Zijne Excellentie Plaon Alexis Hadjimichalis
Ambassade van Griekenland
Karmelietenstraat 10
1000 Brussel

0,92 €/stuk

ambagre@skynet.be

TIPS

Schrijf een brief in je eigen woorden
Zeg je het liever op je eigen manier? Dat mag ook natuurlijk! Een zelfgeschreven boodschap komt heel krachtig over.

Maak ook een tekening voor mensen op de vlucht
Sarah en Seán vinden het geweldig als je net als zij solidair bent met mensen op de vlucht. Je kan je solidariteit uiten door een tekening op te sturen naar de mensen die in het Pikpa-vluchtelingenkamp verblijven op Lesbos. Stuur naar dit adres: Pikpa-camp, Sapfous 9, Lesvos, 81100 Greece

Bekijk het filmpje over Sarah en Seán
Surf naar www.amnesty-international.be/schrijfzevrijdag-filmpjes.

© Allan Lissner

WIE?
Jianne Turtle (13) en de andere jongeren van de inheemse Grassy Narrows-gemeenschap in Canada.

WAT?
Ze eisen hun recht op een gezonde leefomgeving op.

WAAROM?
De Grassy Narrows-gemeenschap woont in een gebied dat ernstig vervuild is met kwik. Heel veel inwoners zijn ziek geworden. De overheid is mee verantwoordelijk.

ACTIES?
Schrijf een brief en/of e-mail naar de Canadese overheid.

WAT IS ER AAN DE HAND?

Het gebied waar Jianne woont, is ernstig vervuild met kwik. Dat maakt veel mensen ziek. Kinderen hebben leerproblemen. Mensen krijgen ook oogproblemen en hun zenuwstelsel wordt aangetast.
De buurt van Jianne raakte vergiftigd nadat een papierfabriek zijn afval dumpte in een rivier. Dat gebeurde lang geleden al, in de jaren '60. De fabriek kreeg daarvoor toestemming van de overheid.

Voor de Grassy Narrows is visvangst belangrijk. Het maakt deel uit van hun manier van leven en hun tradities. Maar ook de vis is besmet met kwik. Vis eten is dus gevaarlijk voor de gezondheid. Jianne en de andere leden van de Grassy Narrows kunnen niet meer leven volgens hun tradities.
De Canadese overheid beloofde in 2017 dat ze de omgeving schoon zou maken, zodat de mensen er zouden kunnen leven zonder ziek te worden. Maar de overheid is haar belofte nog niet nagekomen. Jianne en de andere jongeren van de Grassy Narrows voeren daarom actie, onder meer via protestliedjes.

ONZE OPROEP
We eisen dat de Canadese overheid de rivier en het land schoonmaakt. De Grassy Narrows-gemeenschap en de toekomstige generaties moeten de kans krijgen om te leven en op te groeien in een gezonde omgeving.

STEUN JIANNE, SCHRIJF MEE!

Amnesty International komt op voor Jianne en de andere Grassy Narrows-jongeren die vinden dat de overheid de kwikvergiftiging moet oplossen. Ook jij kan actie ondernemen door een brief en/of e-mail te sturen naar de Canadese overheid. Jouw boodschap kan ervoor zorgen dat Jianne en de anderen opgroeien in een gezonde omgeving.

VOORBEELDBRIEF

(Datum, plaats)

Geachte heer de Ambassadeur,

Het gebied waar de jongeren van Grassy Narrows opgroeien is vergiftigd met kwik. Veel jongeren worden daardoor ziek.

Wilt u alstublieft aangepaste gezondheidszorg voorzien voor hen? En kan u ook hun gebied laten schoonmaken, zodat de mensen er gezond kunnen leven?

Hoogachtend,

(Jouw naam, schooladres, handtekening)

Stuur je brief en/of e-mail naar de ambassadeur van Canada in België:

Zijne Excellentie Olivier Nicoloff
Ambassade van Canada
Kunstlaan 58
1000 Brussel

0,92 €/stuk

bru@international.gc.ca

TIPS

Stuur ook een kaartje naar Jianne
Schrijf je tekst in het Engels, bijvoorbeeld: "Support from Belgium for the youth of Grassy Narrows!" Stuur het op naar: Amnesty International Canada, 312 Laurier Avenue East, Ottawa Ontario, K1N 1H9, Canada. Jianne en haar lotgenoten zullen er zeker blij mee zijn!

Beluister een protestlied van de jongeren van Grassy Narrows
Surf naar www.amnesty-international.be/schrijfzevrijdag-filmpjes en bekijk de video.

Bekijk het filmpje over de jongeren van Grassy Narrows
Surf naar www.amnesty-international.be/schrijfzevrijdag-filmpjes.

AMNESTY INTERNATIONAL

SCHRIJF EEN BRIEF, VERANDER EEN LEVEN

© Jorn van Eck / Amnesty International

WIE?
Nasu Abdulaziz (25), mensenrechtenactivist uit Nigeria.

WAT?
Nasu komt op voor het recht van iedereen om een dak boven zijn hoofd te hebben.

WAAROM?
Nasu en 30.000 anderen verloren hun huis, nadat de overheid hun sloppenwijk met de grond gelijkmaakte om plaats te maken voor nieuwbouw.

ACTIES?
Schrijf een brief en/of e-mail naar de Nigeriaanse overheid.

WAT IS ER AAN DE HAND?

Nasu houdt ervan met vrienden een balletje te trappen. Maar sinds een tijd heeft hij wat anders aan zijn hoofd. Een drietal jaar geleden verschenen er zonder waarschuwing mannen met vuurwapens en bulldozers in zijn wijk in de Nigeriaanse grootstad Lagos. Ze sloopten de huizen op bevel van de overheid.

De slopers schuwden het geweld niet: Nasu werd in zijn arm geraakt door een kogel. Er brak paniek uit en de bewoners vluchtten. Sommigen sprongen in het nabijgelegen meer en verdronken. Negen mensen kwamen om het leven en er zijn nog steeds vijftien mensen vermist.

Uiteindelijk raakten 30.000 mensen hun huis kwijt. Ze werden gedwongen in kano's en onder bruggen te leven of bij vrienden en familie. Ook Nasu raakte zijn huis kwijt. Hij en zijn lotgenoten eisen nu dat hun recht op huisvesting gerespecteerd wordt.

ONZE OPROEP

We roepen de Nigeriaanse overheid op om een onderzoek in te stellen naar de uithuiszettingen van Nasu's gemeenschap. De overheid moet ervoor zorgen dat de mensen weer onderdak hebben en een schadevergoeding krijgen.

STEUN NASU, SCHRIJF MEE!

Amnesty International komt op voor Nasu en de andere mensen uit zijn gemeenschap die dakloos werden. Ook jij kan actie ondernemen door een brief en/of e-mail te sturen naar de Nigeriaanse overheid. Jouw boodschap kan ervoor zorgen dat het onrecht dat Nasu en de anderen overkwam, wordt rechtgezet.

VOORBEELDBRIEF

(Datum, plaats)

Geachte heer de Ambassadeur,

Nasu Abdulaziz en 30.000 andere mensen uit de wijk Otodo Gbame werden met geweld uit hun huis gezet. Wilt u alstublieft een onderzoek laten instellen naar wie verantwoordelijk is daarvoor? En kunt u ervoor zorgen dat Nasu en de anderen een vergoeding krijgen omdat ze hun huis en bezittingen verloren?

Ik hoop ook dat u er alles aan zal doen om geen gedwongen uithuiszettingen meer te laten gebeuren.

Hoogachtend,

(Jouw naam, schooladres, handtekening)

Stuur je brief en/of e-mail naar de ambassadeur van Nigeria in België:

Zijne Excellentie Ahmed Inusa
Ambassade van de Federale Republiek Nigeria
Tervurenlaan 288
1150 Brussel

0,92 €/stuk

info@nigeriabrussels.eu

TIPS

Stuur ook een kaartje naar Nasu
Laat Nasu weten dat je aan hem denkt en stuur hem een kaartje. Schrijf je boodschap in het Engels, bijvoorbeeld "I support you, Nasu!". Stuur het kaartje op naar: Amnesty International Nigeria, 34 Colorado Street, Off Alvan Ikoku Way, Maitama, Abuja, FCT Nigeria

Bekijk het filmpje over Nasu
Surf naar www.amnesty-international.be/schrijfzevrijdag-filmpjes.

© Tracie Williams/Greenpeace

SCHRIJF VOOR MARINEL

ZE STRIJDT VOOR HULP NA DE VERWOESTENDE TYFOON HAIYAN

WAT IS ER AAN DE HAND?

Marinel was een tiener toen tyfoon Haiyan in 2013 over haar land raasde. Haar dorp werd volledig verwoest. Meer dan 6.000 mensen kwamen om en miljoenen anderen verloren hun huis.

Nu, zes jaar later, staan de duizenden slachtoffers nog steeds in de kou. Er is onvoldoende toegang tot voedsel en water, degelijk onderdak, elektriciteit en sanitaire voorzieningen. De Filipijnse overheid laat deze mensen in de steek. Veel families moeten in ongezonde omstandigheden leven en hebben het moeilijk om de eindjes aan elkaar te knopen.

Marinel wil dat haar overheid meer inspanningen doet voor de mensen die door Haiyan getroffen werden. Via sociale media en in het nieuws roept ze haar overheid daartoe op.
Meer en hevigere natuurrampen zoals Haiyan zijn aan de opwarming van de aarde gelinkt. Marinel is daarom ook een bevlogen klimaatactiviste. In 2015 sprak Marinel op de klimaatconferentie in Parijs en in 2018 getuigde ze op de klimaattop in New York.

WIE?

Marinel Sumook Ubaldo (22), klimaat- en mensenrechten-activiste uit de Filipijnen.

WAT?

In 2013 overleefde Marinel tyfoon Haiyan, één van de dodelijkste tyfoons ooit. Marinel wil dat de Filipijnse overheid meer inspanningen doet voor de mensen die door Haiyan getroffen werden.

WAAROM?

De overlevenden hebben nog steeds onvoldoende toegang tot voedsel en water, degelijk onderdak, elektriciteit en sanitaire voorzieningen zoals toiletten.

ACTIES?

Schrijf een brief en/of e-mail naar de Filipijnse overheid.

ONZE OPROEP

We eisen dat de Filipijnse overheid alles in het werk stelt zodat de slachtoffers van de tyfoon opnieuw hun leven kunnen leiden in menswaardige omstandigheden.

STEUN MARINEL, SCHRIJF MEE!

Amnesty International komt op voor Marinel en alle andere mensen die door tyfoon Haiyan getroffen werden. Ook jij kan actie ondernemen door een brief en/of e-mail te sturen naar de Filipijnse overheid. Jouw boodschap zet mee druk op de overheid om ervoor te zorgen dat de overlevenden van Haiyan in menswaardige omstandigheden kunnen leven.

VOORBEELDBRIEF

(Datum, plaats)

Geachte mevrouw de Ambassadrice,

Marinel Sumook Ubaldo is één van de overlevenden van tyfoon Haiyan. In haar dorp Matainao, Oost-Samar, en andere kwetsbare gebieden hebben de mensen nog steeds geen toegang tot voldoende voedsel, water, veilige huizen, elektriciteit en sanitair.

Wilt u er alstublieft voor zorgen dat zij deze voorzieningen krijgen, zodat ze in menswaardige omstandigheden kunnen leven?

Hoogachtend,

(Jouw naam, schooladres, handtekening)

Stuur je brief en/of e-mail naar de ambassadrice van de Filipijnen in België:

Hare Excellentie Victoria Sisante Bataclan
Ambassade van de Republiek der Filipijnen
Moliorelaan 297
1050 Brussel

0,92 €/stuk

brussels@philembassy.be

TIPS

Maak een tekening voor Marinel
Laat Marinel weten dat je haar steunt en maak haar blij met een tekening. Je kan deze sturen naar: Marinel Sumook Ubaldo, C/o Amnesty International Philippines, 6-C Perseveranda Townhomes II, Maningning Street, Sikatuna Village, Quezon City 1101, Philippines

Bekijk het filmpje over Marinel
Surf naar www.amnesty-international.be/schrijfzevrijdag-filmpjes.

ACTIVITEIT 2

REAGEER JE OF NIET?

© Shutterstock/Itummy

Duur
30 minuten

Leeftijd
10 tot 12 jaar

Doelstellingen

KENNIS
- Leerlingen kennen en begrijpen de term ‘mensenrechtenverdediger’.

ATTITUDE
- Leerlingen zien in dat ze kunnen optreden bij onrecht en dat ze zelf een mensenrechtenverdediger kunnen zijn.
- Leerlingen zijn zich ervan bewust dat angst geen rem hoeft te zijn om op te treden bij een onrechtvaardige situatie.

VAARDIGHEDEN
- Leerlingen kunnen omschrijven wat een mensenrechtenverdediger doet.
- Leerlingen kunnen filosoferen over de rol van angst.

Beschikbaar materiaal
- Stellingen (zie stap 1)

VOORAF
- Schuif banken en stoelen aan de kant voor voldoende ruimte in de klas.
- Trek een verticale streep in het midden van het schoolbord. Schrijf in grote letters aan de linkerkant ‘JA’ en aan de rechterkant ‘NEE’.
- Lees de stellingen door (zie stap 1).

STAP 1 Stellingenspel

20 MIN

- **Leg uit dat je een reeks stellingen zal voorlezen met steeds dezelfde vraag: ‘reageer je of niet?’**
- **Laat de leerlingen per stelling plaatsnemen aan de JA- of NEE-kant van het schoolbord.** De scheidingslijn tussen beide zijden is de twijfelzone.
- **Sta na elke stelling even stil bij de antwoorden van de leerlingen.** Deze richtvragen kunnen helpen:
  - > Waarom sta je op deze plaats?
  - > Hoe zou je reageren? (JA-kant)
  - > Waarom kies je ervoor om niet te reageren? (NEE-kant)
  - > Vind je het moeilijk om te reageren? Waarom wel/niet? (JA-kant)
  - > Hoe zou je reageren als onbeleefde of pestende personen geweld gebruiken?
- **Lees de volgende stellingen voor:**
  - > Er staat een lange rij aan het toilet. Iemand kruipt voor en doet alsof hij of zij van niets weet. Reageer je of niet?
  - > Twee klasgenoten schelden je vriend uit voor “mietje”. Je ziet dat je vriend dit niet leuk vindt en niet durft reageren. Reageer je of niet?
  - > Een klasgenote die je niet goed kent, wordt uitgesloten tijdens een spel op de speelplaats. Iemand zegt haar dat meisjes met een andere huidskleur niet mogen meespelen. Reageer je of niet?
  - > Je hebt voor je verjaardag een lekkere koek meegekregen naar school. Tijdens de speeltijd neemt een klasgenootje je koek af en eet die op. Reageer je of niet?
  - > Je speelt het spel ‘schipper mag ik overvaren’ met de hele klas. Eén klasgenootje blijft aan de kant zitten, omdat enkele stoere jongens hebben gezegd dat hij niet mag meedoen. Reageer je of niet?
  - > Je ziet op de speelplaats een meisje verdrietig op de bank zitten. Een groep leerlingen roept haar toe: “Jij hebt lelijke en oude kleren aan. Alleen meisjes met coole kleren mogen meespelen.” Reageer je of niet?
  - > Je ziet dat een van je vriendjes uitgelachen wordt, omdat hij maar één ouder heeft. Reageer je of niet?

STAP 2 Nabespreking

10 MIN

- Geef de volgende inzichten mee:
  - > **Er loopt een rode draad doorheen alle stellingen:** iemand wordt onrecht aangedaan.
  - > **Een mensenrechtenverdediger is iemand die opkomt tegen onrecht en mensenrechten verdedigt.** De voorwaarde is wel dat dit zonder geweld of agressie gebeurt.
  - > **Mensenrechtenverdedigers zijn geen superhelden**, maar gewone mensen met veel moed.
  - > **De term ‘mensenrechtenverdedigers’ doet misschien denken aan volwassen mensen, maar ook kinderen en jongeren kunnen moedige mensenrechtenverdedigers zijn.** Het stellingenspel van daarnet heeft dat aangetoond: opkomen voor een klasgenoot of een vriend die uitgesloten of gepest wordt, is ook opkomen voor mensenrechten.
  - > **Het vraagt soms veel moed om op te komen voor iets of iemand.** Als je het toch doet, ben je op dat moment een echte mensenrechtenverdediger.
  - > **Het is normaal dat je angst voelt om te reageren en je nek uit te steken.** Toch bewijzen de leerlingen dat ze het (soms) durven. Dat is erg dapper.

TIP Niet genoeg ruimte in de klas? Kies dan voor kaartjes in het groen (akkoord), rood (niet akkoord) of geel (ik weet het niet) om de antwoorden van je leerlingen te weten te komen.

ACTIVITEIT 3

MEER MOED DAN JE DENKT

© Susanne Keller

Duur
30 minuten

Leeftijd
10 tot 14 jaar

Doelstellingen

KENNIS
- Leerlingen kennen en begrijpen de term ‘mensenrechtenverdediger’.

ATTITUDE
- Leerlingen zien in dat ze kunnen optreden bij onrecht en dat ze zelf een mensenrechtenverdediger kunnen zijn.
- Leerlingen zijn zich ervan bewust dat angst geen rem hoeft te zijn om op te treden bij een onrechtvaardige situatie.

VAARDIGHEDEN
- Leerlingen kunnen filosoferen over de rol van angst.
- Leerlingen kunnen omschrijven wat een mensenrechtenverdediger doet.
- Leerlingen kunnen omschrijven op welke manier ze zelf een mensenrechtenverdediger kunnen zijn.

Beschikbaar materiaal
- Stellingen (zie stap 2)

VOORAF
- Lees de stellingen door (zie stap 2).

STAP 1 Inleidend klasgesprek

10 MIN

- **Pols bij de leerlingen wat ze al weten over mensenrechten en mensenrechtenverdedigers aan de hand van de volgende vragen:**

> Wat zijn mensenrechten?

Voorbeeldantwoord: alle mensen hebben mensenrechten. Je hebt ze omdat je mens bent. Mensenrechten beschermen je. Iedereen heeft het recht om te leven en om niet gefolterd te worden bijvoorbeeld. Ook al heeft iedereen mensenrechten, toch worden ze niet altijd en overal gerespecteerd. (Zie ook de omschrijving van mensenrechten in deel 2 van dit pakket.)

> Wie kan een voorbeeld geven van een mensenrecht?

Voorbeeldantwoord:
- Het recht op onderwijs
- Het recht op vrije meningsuiting
- Het recht op onderdak
- Het recht om te huwen of samen te zijn met wie je wil
- Het recht om vreedzaam te betogen
- Het recht op voedsel
- Het recht op rust en vrije tijd
- Het recht op vrijheid van religie (geloven in wat of wie je wil)
- …

> Wat doet een mensenrechtenverdediger?

Voorbeeldantwoord: een mensenrechtenverdediger komt op voor zijn of haar eigen rechten en de rechten van anderen. Mensenrechtenverdedigers strijden tegen onrecht. Het is belangrijk dat ze geen geweld of agressie gebruiken daarbij, anders kunnen ze geen ‘mensenrechtenverdediger’ genoemd worden. Mensenrechtenverdedigers zijn geen superhelden, maar gewone mensen met veel moed. (Zie ook de omschrijving van mensenrechtenverdedigers in deel 2 van dit pakket)

STAP 2 Het stille stellingenspel

10 MIN

- **Laat de leerlingen een grote kring vormen en leg uit dat je een reeks stellingen zal voorlezen.**
- **Laat de leerlingen een stap vooruit zetten als ze met een stelling akkoord gaan. Indien niet akkoord, dan blijven ze staan.** Alles gebeurt in stilte.
- **Lees de volgende stellingen voor en begin je zin telkens met “Zet een stap vooruit als …”:**
  > je vindt dat de mensenrechten van iedereen moeten worden gerespecteerd.
  > je gelooft dat iedereen kan meehelpen om mensenrechten te verdedigen.
  > je ooit het gevoel hebt gehad dat jouw mensenrechten niet gerespecteerd werden.
  > je ooit opgekomen bent voor je eigen mensenrechten.
  > je ooit het gevoel hebt gehad dat de mensenrechten van iemand die je graag hebt niet gerespecteerd werden.
  > je ooit opgekomen bent voor een klasgenoot, vriend of familielid die gepest of uitgesloten werd.
  > je ooit bang was om op te komen voor een klasgenoot, vriend of familielid die gepest of uitgesloten werd.
  > je ooit brieven geschreven hebt of actie ondernomen hebt voor iemand van wie de rechten geschonden werden.
  > je vindt dat je een mensenrechtenverdediger bent.

STAP 3 Nabespreking

10 MIN

- **Stel achteraf vragen zoals:**
  > Hoe was het om een stap vooruit te zetten?
  > Hoe voelde je je toen je een stap vooruit zette, en anderen niet?
  > Hoe voelde je je toen anderen een stap vooruit zetten, en jij niet?
  > Wat heb je bijgeleerd?
- **Geef de volgende inzichten mee:**
  > **De term ‘mensenrechtenverdedigers’ doet misschien denken aan volwassen mensen, maar ook kinderen en jongeren kunnen moedige mensenrechtenverdedigers zijn.** Het stellingenspel van daarnet heeft dat aangetoond: opkomen voor een klasgenoot of een vriend die uitgesloten of gepest wordt, is ook opkomen voor mensenrechten.
  > **Het vraagt soms veel moed om op te komen voor iets of iemand.** Als je het toch doet, ben je op dat moment een echte mensenrechtenverdediger.
  > **Het is normaal dat je angst voelt om te reageren en je nek uit te steken.** Toch bewijzen de leerlingen dat ze het (soms) durven. Dat is erg dapper.

ACTIVITEIT 4

TYPISCH VOOR MENSENRECHTEN-VERDEDIGERS

© Erna Anis / Amnesty International

Duur
35 minuten

Leeftijd
10 tot 12 jaar

Doelstellingen

KENNIS
- Leerlingen kennen en begrijpen de term 'mensenrechtenverdediger'.
- Leerlingen kennen eigenschappen die typisch zijn voor een mensenrechtenverdediger.

ATTITUDE
- Leerlingen zien in dat ze kunnen optreden bij onrecht en dat ze zelf een mensenrechtenverdediger kunnen zijn.
- Leerlingen zijn zich ervan bewust dat angst geen rem hoeft te zijn om op te treden bij een onrechtvaardige situatie.

VAARDIGHEDEN
- Leerlingen kunnen omschrijven wat een mensenrechtenverdediger doet.
- Leerlingen kunnen omschrijven op welke manier ze zelf een mensenrechtenverdediger kunnen zijn.

Beschikbaar materiaal
- Filmpje "Gebruik je macht" (+/- 2 min.)
- Blad met silhouet (zie bijlages)

VOORAF
- Zet het filmpje "Gebruik je macht" klaar.
- Lees de bijhorende vragen door (zie stap 1).
- Voorzie een blad met silhouet voor elke leerling.

STAP 1 Inleidend filmpje

15 MIN

- **Toon het filmpje "Gebruik je macht"** aan de klas (twee keer tonen is aangeraden).
- **Vraag de leerlingen naar hun indrukken door de volgende vragen te stellen:**

> Wat heeft Bing gedaan? Heeft hij iets misdaan?
Voorbeeldantwoord: Bing heeft vreedzaam geprotesteerd. Hij heeft niets misdaan.
> Wat gebeurt er met hem?
Voorbeeldantwoord: hij wordt opgepakt.
> Wie merkt het op? Wat doet die persoon?
Voorbeeldantwoord: een voorbijganger merkt het op. Hij stuurt een foto door naar Amnesty International, een mensenrechtenorganisatie die opkomt voor de rechten van de mens.
> Wat doet Amnesty International eerst?
Voorbeeldantwoord: ze onderzoeken de zaak.
> Wat doet Amnesty International wanneer bevestigd is dat de feiten kloppen?
Voorbeeldantwoord: ze organiseren een actie voor Bing.
> Hoeveel mensen ontvangen een oproep om voor Bing in actie te komen?
Voorbeeldantwoord: tienduizenden mensen over de hele wereld.
> Op welke manieren kunnen mensen in actie komen?
Voorbeeldantwoord: via sms, brieven en e-mail.
> Hoe zouden de leiders van het land van Bing zich nu voelen?
Voorbeeldantwoord: ze weten nu dat ze in de gaten worden gehouden en merken dat mensen van over de hele wereld niet akkoord gaan met wat ze doen.
> Wat is er uiteindelijk gebeurd met Bing na de acties?
Voorbeeldantwoord: Bing werd beter behandeld en kwam eerder vrij.

- **Leg uit dat vreedzaam betogen, zoals Bing doet, een mensenrecht is en vraag aan je leerlingen wat ze al weten over mensenrechten. De volgende vragen kunnen daarbij helpen:**

> Wat zijn mensenrechten?
Voorbeeldantwoord: alle mensen hebben mensenrechten. Je hebt ze omdat je mens bent. Mensenrechten beschermen je. Ook al heeft iedereen mensenrechten, toch worden ze niet altijd en overal gerespecteerd. (Zie ook de omschrijving van mensenrechten in deel 2 van dit pakket.)
> Wat doet een mensenrechtenverdediger?
Voorbeeldantwoord: een mensenrechtenverdediger komt op voor zijn of haar rechten en de rechten van anderen. Mensenrechtenverdedigers strijden tegen onrecht. Ze gebruiken daarbij geen geweld. Mensenrechtenverdedigers zijn geen superhelden, maar gewone mensen met veel moed. (Zie ook de omschrijving van mensenrechtenverdedigers in deel 2 van dit pakket.)
> Wie kan een voorbeeld geven van een mensenrecht?
Voorbeeldantwoord: het recht op vreedzaam betogen, onderwijs, vrije meningsuiting ...

STAP 2 Associeer erop los

20 MIN

- **Geef aan elke leerling een blad met een menselijk silhouet** (of laat de leerlingen zelf een silhouet tekenen).
- **Wijs de leerlingen op drie belangrijke elementen van het silhouet (of laat ze die tekenen):** het hoofd (weten), het hart (voelen) en de handen (doen).
- **Vraag aan de leerlingen om de eigenschappen van een mensenrechtenverdediger, die ze linken aan die drie elementen, neer te schrijven of te tekenen.**
Voorbeeldantwoord:
- Hoofd: je kent je mensenrechten, je weet dat iedereen gelijke rechten heeft, je weet dat er verschillende manieren zijn om mensenrechten te verdedigen …
- Hart: inlevingsvermogen, zelfvertrouwen, moed …
- Handen: samenwerken (indien je met meer bent, durf je sneller te reageren), opzoeken bij welke organisaties je terecht kan bij onrechtvaardige situaties (vb. politie, Kinderrechtencommissariaat), op straat komen om te protesteren, een petitie tekenen …
- **Vraag je leerlingen om kort hun silhouet voor te stellen,** aan hun buur en aan de klas.

TIP
Elke leerling kan een mensenrechtenverdediger zijn en opkomen voor rechtvaardigheid. Maar kan de hele klas dat ook samen doen? Teken een groot silhouet op het schoolbord en laat de leerlingen de eigenschappen neerschrijven of tekenen die een klas van mensenrechtenverdedigers nodig heeft. Focus daarbij op hoofd, handen en hart.

ACTIVITEIT 5

SOS SARAH EN SEÁN: BEDENK EEN ACTIE

© Private

Duur
40 minuten

Leeftijd
10 tot 12 jaar

Doelstellingen

KENNIS
- Leerlingen kennen en begrijpen de term ‘mensenrechtenverdediger’.
- Leerlingen kennen het verhaal van Sarah Mardini en Seán Binder.

ATTITUDE
- Leerlingen kunnen zich inleven in de situatie van een mensenrechtenverdediger.
- Leerlingen begrijpen waarom een situatie onrechtvaardig is.

VAARDIGHEDEN
- Leerlingen kunnen een actie bedenken en uitvoeren voor mensen van wie de rechten geschonden werden.
- Leerlingen kunnen het verhaal van Sarah Mardini en Seán Binder in eigen woorden vertellen.

Beschikbaar materiaal
- Foto en verhaal van Sarah Mardini en Seán Binder (zie bijlages)
- Filmpje over Sarah Mardini en Seán Binder

VOORAF
- Zet het filmpje over Sarah Mardini en Seán Binder klaar.
- Hou het blad klaar met de foto en het verhaal van Sarah en Seán en lees het door.
- Leg knutselmateriaal klaar (papier, stiften, potloden, verf …).

TIP

Wil je leven in de brouwerij? Voorzie dan niet enkel knutselmateriaal, maar leg ook muziekinstrumenten klaar waarmee je leerlingen hun actie kunnen inkleden.

STAP 1 Het verhaal van Sarah en Seán

10 MIN

- **Toon de foto van mensenrechtenverdedigers Sarah en Seán aan je leerlingen.**
- **Vraag aan je leerlingen om hun ogen te sluiten terwijl je het verhaal van Sarah en Seán vertelt.** Vraag hen om zich volledig in het verhaal in te leven.
- **Lees het verhaal van Sarah en Seán voor.**
- **Laat de leerlingen hun ogen weer openen en lees het verhaal eventueel een tweede keer.**
- **Vraag de leerlingen naar hun indrukken en emoties. Je kan de volgende vragen stellen:**
  - > Hoe zou jij je voelen als je Sarah of Seán was?
  - > Hoe zou jij reageren in hun plaats?
  - > Wil je iets doen om de situatie van Sarah en Seán te veranderen?
  - > Zo ja, hoe en waarom?
  - > Zo nee, waarom niet?

STAP 2 Bedenk een actie voor Sarah en Seán

20 MIN

- **Verdeel de klas in groepjes** van 3 à 4 leerlingen.
- **Deel papier en knutselmateriaal uit** aan alle groepjes. Geef eventueel nog ander materiaal zoals muziekinstrumenten.
- **Vraag aan de leerlingen om een actie te bedenken om Sarah en Seán te steunen** en laat ze hun actie neerschrijven of tekenen. Geef de volgende tips mee:
  - > Denk heel ruim na over hoe jullie de actie willen aanpakken.
  - > Wees creatief!
- **Geef de leerlingen inspiratie door hen de volgende acties voor te stellen:**
  - > Een protestlied maken.
  - > Brieven schrijven naar de leiders van Griekenland, die Sarah en Seán ervan beschuldigen spionnen, mensensmokkelaars en misdadigers te zijn.
  - > Een gedicht maken waarin je je verdrietige of hoopvolle gevoelens neerschrijft.
  - > Een tentoonstelling maken in de klas over het verhaal van Sarah en Seán.
- **Help de leerlingen in het creatieve proces.** Protest mag luid zijn, roepen mag voor een keertje!
- **Laat de groepjes hun acties voorstellen aan de rest van de klas.**

STAP 3 Nabespreking

10 MIN

Geef de volgende inzichten en vragen mee:

- **Mensenrechtenverdedigers komen op voor mensenrechten.** Mensenrechten zijn rechten die elke mens heeft.
- **Mensenrechtenverdedigers zijn geen superhelden,** maar gewone mensen met veel moed.
- **Over de hele wereld staan mensen op om hun solidariteit te tonen met mensen op de vlucht:** ze bieden voedsel, kledij of onderdak, ze geven juridisch advies en bijstand, ze redden levens op zee … Zeker wanneer overheden tekortschieten, spelen ze een enorm belangrijke rol.
- **Mensen die op een vreedzame manier opkomen voor de rechten van vluchtelingen en migranten zijn mensenrechtenverdedigers.** De overheid moet ervoor zorgen dat zij ongestoord hun werk kunnen doen in een veilige omgeving, zonder vrees dat ze gestraft zullen worden. **Solidariteit moet gevierd worden, niet bestraft.**
- **Wordt in jullie actie voor Sarah en Seán geweld gebruikt of niet?**
- **Kunnen jullie ook mensenrechtenverdedigers zijn?** *Voorbeeldantwoord: door een actie te bedenken voor Sarah en Seán helpen jullie de rechten van Sarah en Seán te verdedigen. Op die manier zijn jullie dus zelf mensenrechtenverdedigers. Een voorwaarde is wel dat je geen geweld gebruikt.*

ACTIVITEIT 6

MENSENRECHTENVERDEDIGER VOOR EEN DAG

© Allan Lissner

Duur
45 minuten

Leeftijd
10 tot 14 jaar

Doelstellingen

KENNIS
- Leerlingen weten wat mensenrechten zijn.
- Leerlingen kennen voorbeelden van mensenrechten.
- Leerlingen kennen het verhaal van Jianne Turtle.

ATTITUDE
- Leerlingen kunnen zich inleven in de situatie van Jianne Turtle.

VAARDIGHEDEN
- Leerlingen kunnen omschrijven hoe ze zelf mensenrechten kunnen verdedigen.
- Leerlingen kunnen het verhaal van Jianne Turtle in eigen woorden vertellen.

Beschikbaar materiaal
- Foto en verhaal van Jianne Turtle (zie bijlages)
- Filmpje over Jianne Turtle
- Vereenvoudigde versie van de UVRM (zie bijlages)

VOORAF
- Lees het verhaal van Jianne Turtle door.
- Hou voor elke leerling een blad klaar met de vereenvoudigde versie van de UVRM.

TIP

Om de activiteit volledig tot zijn recht te laten komen, is het belangrijk dat leerlingen voorkennis hebben over mensenrechten en mensenrechtenverdedigers.

STAP 1 Het verhaal van Jianne

10 MIN

- **Toon de foto van Jianne Turtle aan de klas.**
- **Vertel aan de leerlingen het verhaal van Jianne.**
- **Stel de volgende vragen om de leerlingen te laten nadenken over de situatie van een mensenrechtenverdediger zoals Jianne:**

> Wat doet een mensenrechtenverdediger?
Voorbeeldantwoord: een mensenrechtenverdediger komt op voor zijn of haar rechten en de rechten van anderen. Mensenrechtenverdedigers strijden tegen onrecht. Het is belangrijk dat ze daarbij geen geweld of agressie gebruiken, anders kunnen ze geen 'mensenrechtenverdediger' genoemd worden. Mensenrechtenverdedigers zijn geen superhelden, maar gewone mensen met veel moed. (Zie ook de omschrijving van mensenrechtenverdedigers in deel 2 van dit pakket.)

> Waarom kunnen we Jianne een mensenrechtenverdediger noemen?
Voorbeeldantwoord: Jianne verdedigt het recht op gezondheid en het recht op een proper en gezond milieu voor haar gemeenschap. Ze doet dit op een vreedzame manier, zonder geweld te gebruiken. Ze blijft niet louter piekeren over de situatie, maar komt ook werkelijk in actie.

> Wat zijn mensenrechten?
Voorbeeldantwoord: alle mensen hebben mensenrechten. Je hebt ze omdat je mens bent. Mensenrechten beschermen je. Iedereen heeft het recht om te leven en om niet gefolterd te worden bijvoorbeeld. Ook al heeft iedereen mensenrechten, toch worden ze niet altijd en overal gerespecteerd. (Zie ook de omschrijving van mensenrechten in deel 2 van dit pakket.)

> Welke rechten verdedigt Jianne?
Voorbeeldantwoord:
- Het recht op (de hoogst haalbare standaard van) gezondheid en gezondheidszorg. Dat houdt onder meer in dat er drinkbaar water is, gezond voedsel en ook een propere leefomgeving waar je niet ziek van wordt.
- Het recht om niet gediscrimineerd te worden. Dit geldt ook voor inheemse volkeren zoals de Grassy Narrows waar Jianne deel van uitmaakt.

> Kennen jullie nog andere mensenrechten?
Voorbeeldantwoord:
- Het recht om vreedzaam te betogen
- Het recht op onderwijs
- Het recht op vrije meningsuiting
- Het recht op huisvesting
- Het recht om te trouwen of samen te zijn met wie je wil
- Het recht op voedsel
- Het recht op rust en vrije tijd
- Het recht op vrijheid van religie (geloven in wat of wie je wil)
- …

- **Deel aan elke leerling het blad uit met de vereenvoudigde versie van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens** en vraag hen om het aandachtig te lezen.

STAP 2 Ik verdedig mensenrechten en zorg ervoor dat …

10 MIN

- **Verdeel de leerlingen in groepjes van vier.**
- **Vraag aan de leerlingen wat ze zouden doen als ze voor een dag een mensenrechtenverdediger zouden zijn, zoals Jianne Turtle: welk mensenrecht willen ze verzekeren of welk onrecht willen ze de wereld uit helpen?**
- **Vraag aan de leerlingen om hun ideeën aan elkaar te vertellen via een spel:**

> Iemand zegt: "Ik ben mensenrechtenverdediger voor een dag en ik zorg ervoor dat …"
> De persoon vult aan met wat hij wil doen om de wereld rechtvaardiger te maken, bijvoorbeeld "… alle kinderen naar school kunnen gaan."

…

...

> Daarna herhaalt de volgende persoon wat er is gezegd en vult aan met een eigen idee (“Ik ben mensenrechtenverdediger voor een dag en ik zorg ervoor dat alle kinderen naar school kunnen gaan en dat …”).

- **Geef als leerkracht het startschot door** een voorbeeld te geven.
- **Zorg ervoor dat alle leerlingen aan bod kunnen komen.**

TIP

Associeer dit spel met de klassieker “Ik ga op reis en ik neem mee …” om de activiteit herkenbaar te maken.

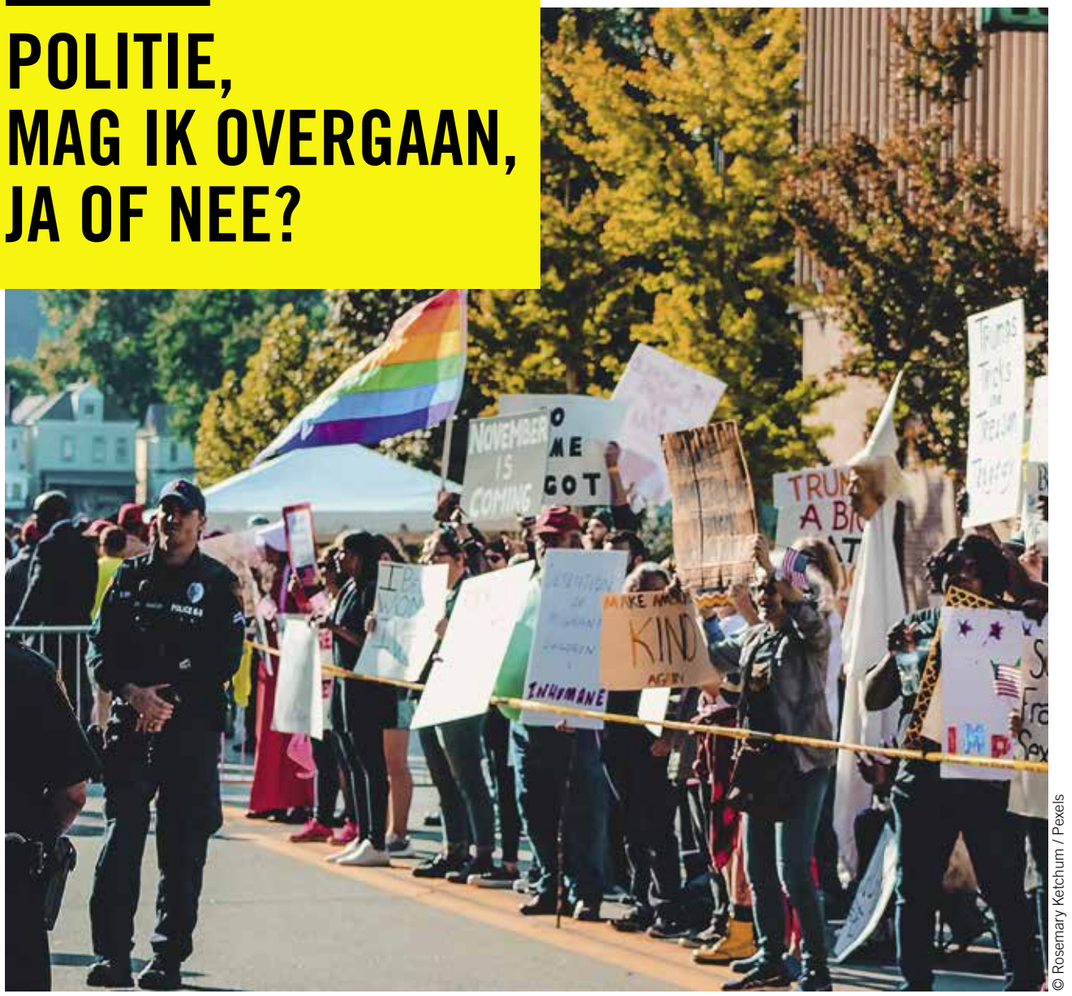
STAP 3 Uitbeeldspel

25 MIN

- **Laat de leerlingen per groepje even nadenken over hoe ze een aantal mensenrechten kunnen uitbeelden** die in stap 2 werden vermeld, zonder woorden of geluiden.
- **Laat per groepje één of meerdere personen het mensenrecht uitbeelden voor de hele klas.**
- **Laat de andere leerlingen het mensenrecht raden.**
- **Sluit af met een korte nabespreking** en geef mee dat de leerlingen niet alleen maar een denkbeeldige rol van mensenrechtenverdediger op zich kunnen nemen, maar ook in het echte leven soms mensenrechtenverdedigers zijn.

ACTIVITEIT 7

POLITIE, MAG IK OVERGAAN, JA OF NEE?

© Rosemary Ketchum / Pexels

Duur

1 uur

Leeftijd

10 tot 14 jaar

Doelstellingen

KENNIS

- Leerlingen kennen en begrijpen de term ‘mensenrechtenverdediger’.

ATTITUDE

- Leerlingen beseffen dat ze zelf onrechtvaardige situaties kunnen meemaken.
- Leerlingen zien in dat mensenrechtenverdedigers onrechtvaardige situaties willen veranderen.

VAARDIGHEDEN

- Leerlingen kunnen de term mensenrechtenverdediger omschrijven in eigen woorden.
- Leerlingen kunnen omschrijven wat mensenrechtenverdedigers doen.
- Leerlingen kunnen voorbeelden geven van onrechtvaardige situaties.

Beschikbaar materiaal

- Identiteitskaarten van drie jonge mensenrechtenverdedigers (zie bijlages)
- Politiebadges (zie bijlages)
- Stellingen (zie stap 2)

VOORAF

- Voorzie een speelveld buiten, eventueel afgebakend met vier kegels.
- Voorzie voor elke leerling een identiteitskaart van één van de drie mensenrechtenverdedigers. Zorg ervoor dat de drie mensenrechtenverdedigers gelijkmatig vertegenwoordigd zijn.
- Voorzie één politiebadge per tien leerlingen.

TIP

Je kan de identiteitskaarten van de mensenrechtenverdedigers aan een lintje bevestigen, zodat de leerlingen ze om de nek kunnen dragen en van elkaar kunnen zien welke mensenrechtenverdediger ze zijn.

STAP 1 Een nieuwe identiteit

20 MIN

- **Begin met een aantal vragen om het geheugen op te frissen:**

  > Wat zijn mensenrechten?
  Voorbeeldantwoord: alle mensen hebben mensenrechten. Je hebt ze omdat je mens bent. Mensenrechten beschermen je. Iedereen heeft het recht om te leven en om niet gefolterd te worden bijvoorbeeld. Ook al heeft iedereen mensenrechten, toch worden ze niet altijd en overal gerespecteerd. (Zie ook de omschrijving van mensenrechten in deel 2 van dit pakket.)

  > Kennen jullie voorbeelden van mensenrechten?
  Voorbeeldantwoord:
  - Het recht op onderwijs
  - Het recht op vrije meningsuiting
  - Het recht op onderdak
  - Het recht om te trouwen of samen te zijn met wie je wil
  - Het recht om vreedzaam te betogen
  - Het recht op voedsel
  - Het recht op rust en vrije tijd
  - Het recht op vrijheid van religie (geloven in wat of wie je wil)

  > Wat doet een mensenrechtenverdediger?
  Voorbeeldantwoord: een mensenrechtenverdediger komt op voor zijn of haar rechten en de rechten van anderen. Mensenrechtenverdedigers strijden tegen onrecht. Het is belangrijk dat ze daarbij geen geweld of agressie gebruiken, anders kunnen ze geen 'mensenrechtenverdediger' genoemd worden. Mensenrechtenverdedigers zijn geen superhelden, maar gewone mensen met veel moed. (Zie ook de omschrijving van mensenrechtenverdedigers in deel 2 van dit pakket.)

- **Leg uit dat jullie straks een variant op 'Schipper, mag ik overvaren?' zullen spelen** en dat overgaan afhangt van de nieuwe identiteit die de leerlingen zullen krijgen.
- **Deel politiebadges (1 per 10 leerlingen) en identiteitskaarten van mensenrechtenverdedigers (de rest) uit.** Op die manier verdeel je de klas in politieagenten (tikkers) en mensenrechtenverdedigers (die proberen over te gaan).
- **Laat de leerlingen hun identiteitskaart lezen** en in zich opnemen.
- **Vraag wie politieagent is en vraag aan de mensenrechtenverdedigers om zich kort voor te stellen.** Het volstaat dat elk van de drie mensenrechtenverdedigers één keer door een leerling wordt voorgesteld.

TIP

Maak gebruik van de personagestoel. Zet een stoel vooraan in de klas waarop leerlingen om beurt kunnen gaan zitten. Vanaf het moment dat ze op de stoel zitten, veranderen ze in hun nieuwe identiteit en stellen ze zichzelf voor. De andere leerlingen mogen vragen stellen.

STAP 2 Politie, mag ik overgaan?

30 MIN

- **Verzamel op een speelveld buiten of in een andere grote ruimte.**
- **Overloop de spelregels van 'Politie, mag ik overgaan, ja of nee?':**

  > Alle mensenrechtenverdedigers staan op één lijn aan de rand van het speelveld. De politieagenten of tikkers staan in het midden.

  > Tijdens het spel proberen alle mensenrechtenverdedigers over te geraken. De leerkracht zal stellingen voorlezen die bepalen wie veilig over mag (zonder getikt te mogen worden) en wie niet.

  > Bij elke stelling denken de leerlingen vanuit hun nieuwe identiteit. Spieken op hun identiteitskaart mag.

  > Vóór elke stelling zingen de mensenrechtenverdedigers in koor op de bekende 'Schipper, mag ik overvaren?'-melodie: "Politie, mag ik overgaan, ja of nee? Moet ik dan de cel ingaan, ja of nee?"

...

...

  > Elke mensenrechtenverdediger doet zijn best om over te gaan zonder getikt te worden, want zo kan hij of zij mensenrechten blijven verdedigen.

  > Mensenrechtenverdedigers die toch getikt worden, veranderen niet noodzakelijk in medetikker. Want als de politieagenten bij hun controle opmerken dat de stelling niet van toepassing was op de getikte mensenrechtenverdediger, dan hebben ze verkeerd getikt en moeten ze hem of haar laten gaan. Werd er juist getikt, dan moet de mensenrechtenverdediger zijn identiteitskaart afgeven en mee helpen tikken.

- **Start het spel en gebruik de volgende stellingen, die afwisselend verwijzen naar mensenrechtenverdedigers of leuke doe-opdrachten:**

  > Alle mensenrechtenverdedigers die een celstraf kunnen krijgen, mogen niet over.
  > Iedereen die zijn of haar lievelingsliedje zingt, mag over.
  > Alle mensenrechtenverdedigers die opkomen voor de rechten van mensen op de vlucht, mogen niet over.
  > Iedereen die al draaiend wandelt, mag over.
  > Alle mensenrechtenverdedigers die jonger dan 25 jaar zijn, mogen niet over.
  > Iedereen die op één been springt, mag over.
  > Alle mensenrechtenverdedigers die moedig de rechten van anderen verdedigen, mogen niet over.
  > Iedereen die een wasmachine nadoet, mag over.
  > Alle mensenrechtenverdedigers die opkomen voor hun gemeenschap, mogen niet over.
  > Iedereen met bruin haar, mag over.
  > Alle mensenrechtenverdedigers die opkomen voor het recht op huisvesting, mogen niet over.
  > Iedereen die op zijn handen en voeten kruipt, mag over.
  > Alle mensenrechtenverdedigers die met andere mensenrechtenverdedigers de handen in elkaar slaan voor meer rechtvaardigheid, mogen niet over.
  > Iedereen die rad doet, mag over.
  > Alle mensenrechtenverdedigers die hebben meegedaan aan een vreedzame betoging, mogen niet over.
  > ...

STAP 3 Nabespreking

10 MIN

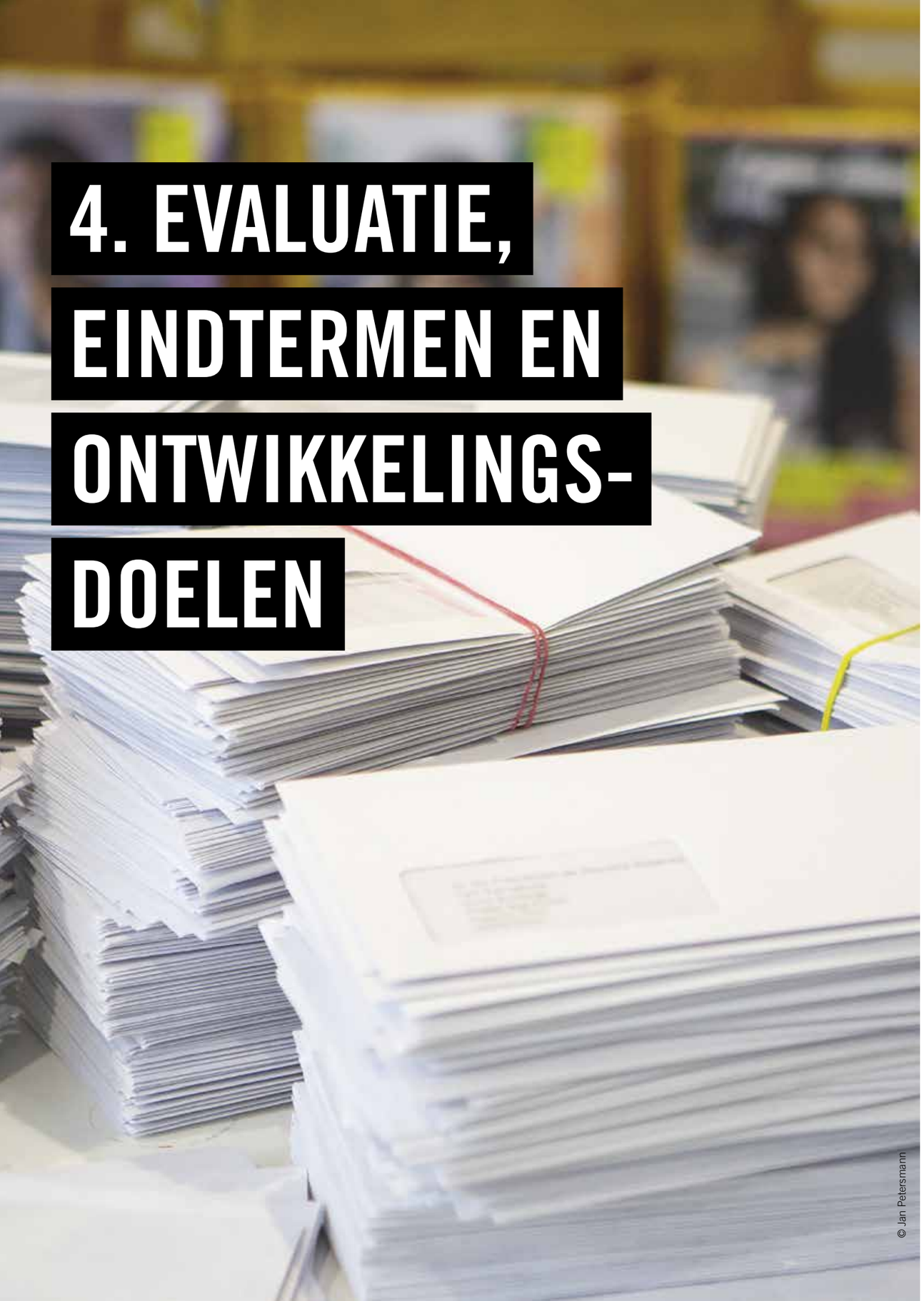
- **Vorm een kring met de leerlingen en reflecteer samen over de activiteit. Stel de volgende vragen:**

  > Wat vonden jullie van deze activiteit?
  > Wat hebben jullie bijgeleerd?
  > Vinden jullie het eerlijk dat jullie niet allemaal over mochten gaan?
  > Had je iets verkeerd gedaan toen de politie je tegenhield?

- **Verwijs naar de identiteitskaarten en leg uit dat het om echte mensen en ware situaties gaat.** Laat ruimte voor de leerlingen om te reageren op de situatie van de mensenrechtenverdedigers.
- **Geef de volgende inzichten mee:**

  > Mensenrechtenverdedigers zijn heel gewone mensen, die opkomen voor mensen die onrechtvaardig worden behandeld.
  > Mensenrechtenverdedigers worden vaak door de politie en de overheid tegengewerkt, achtervolgd, opgesloten of erger.
  > Het vergt dikwijls veel doorzettingsvermogen om te blijven vechten voor mensenrechten. Dat kon je tijdens het spel daarnet zelf ervaren.

4. EVALUATIE, EINDTERMEN EN ONTWIKKELINGS-DOELEN

© Jan Petersmann

EVALUEREN MET JE LEERLINGEN, EEN GOED IDEE!

De voordelen op een rij:

1. Evalueren kan simpel en snel.
2. Je leerlingen onthouden beter hun nieuwe leerstof en ervaringen als ze terugblikken op wat ze hebben geleerd.
3. Je krijgt een goed beeld van wat je leerlingen leuk vinden en kan je lessen daarop afstemmen.
4. De positieve impact van je lessen wordt tastbaar, wat erg motiverend is en handig voor collega's die interesse hebben in jouw ervaring met lessen over mensenrechten.

Help ons wijzer worden

De feedback van je leerlingen helpt ook Amnesty International! Het stelt ons in staat om het lessen- en activiteitenaanbod over mensenrechten op school steeds beter te maken. Mail de feedback naar schrijfzevrijdag@amnesty-international.be

EVALUATIEMETHODIEKEN

Hierna vind je enkele mogelijke methodieken die je helpen om feedback te vragen van je leerlingen.
Welke methodiek je het best kiest, hangt af van het aantal activiteiten dat je doet.

DOE JE DRIE OF MEER ACTIVITEITEN UIT DIT SCHOOLPAKKET?

Als je verschillende activiteiten uit dit schoolpakket doet met je klas, is de 'voor en na'-enquête een goede methodiek om de leerwinst van je leerlingen te meten.

DE 'VOOR EN NA'-ENQUÊTE

1. Voor de start van de eerste activiteit laat je de leerlingen de **'mensenrechtenenquête vooraf**' invullen (zie bijlage).
2. Op het einde van de laatste activiteit laat je de leerlingen '**mensenrechtenenquête achteraf**' (zie bijlage) invullen.
3. **Vergelijk de beide enquêtes** om de impact van je lessen te meten.

TIP

Laat je leerlingen de enquêtes anoniem invullen, want zo heb je meer kans op eerlijke feedback.

DOE JE ÉÉN OF EEN PAAR ACTIVITEITEN UIT DIT SCHOOLPAKKET?

De volgende methodieken zijn geschikt vanaf één activiteit. Ze zijn niet anoniem, waardoor sommige leerlingen zich geremd kunnen voelen om eerlijke feedback te geven. Het voordeel van deze methodieken is dat de leerlingen kunnen bijleren van elkaars feedback.

WIE VANGT, DIE VERTELT

1. Op het einde van de activiteit(en) **gooi je een bal in de lucht.**
2. **Wie de bal opvangt, vertelt** wat hij of zij heeft bijgeleerd en gooit vervolgens de bal opnieuw in de lucht.
3. **Dit patroon herhaalt zich** tot x aantal leerlingen aan bod zijn gekomen (10, 15, allemaal …).

WOORDENWOLK

1. Voor de start van de activiteit schrijf je de woorden '**jonge mensenrechtenverdedigers' groot en centraal op het schoolbord** of op een blad papier.
2. Vraag aan je leerlingen om **snel een eerste indruk bij die woorden neer te schrijven** of te tekenen (een gevoel, een gedachte). De oefening verloopt in een snel tempo.
3. **Neem een foto** van alle antwoorden op het bord of het blad.
4. Op het einde van de activiteit **herhaal je voorgaande stappen.**
5. **Vergelijk de twee foto's.** Projecteer indien mogelijk. Ontdek en bespreek de verschillen klassikaal.

STELLINGENSPEL

1. Voor de start van de activiteit schrijf je **een grote 'JA' links en een grote 'NEE' rechts op het schoolbord.**
2. **Lees een aantal stellingen luidop voor:**
   > Stelling 1: Ik weet wat mensenrechten zijn.
   > Stelling 2: Ik weet wat een mensenrechtenverdediger is.
   > Stelling 3: Ik durf mijn mensenrechten te verdedigen.
   > Stelling 4: Ik durf de mensenrechten van anderen te verdedigen.
3. **Laat de leerlingen per stelling de kant van het bord kiezen** die het best bij hun antwoord aansluit.
4. **Neem een foto** na elke stelling.
5. Op het einde van de activiteit **herhaal je de voorgaande stappen.**
6. **Vergelijk de twee foto's**. Projecteer indien mogelijk. Ontdek en bespreek de verschillen klassikaal.

EINDTERMEN EN ONTWIKKELINGSDOELEN

De lessen en activiteiten uit dit schoolpakket gericht op 10- tot 14-jarigen, helpen je bij het behalen van de eindtermen en het nastreven van de ontwikkelingsdoelen van je leerlingen.
Hieronder vind je een overzicht van de vakoverschrijdende eindtermen en ontwikkelingsdoelen die van toepassing zijn in het schooljaar 2019-2020.

VOOR HET LAGER ONDERWIJS

EINDTERMEN

Vakoverschrijdend

- Sociale Vaardigheden > domein relatiewijzen: Eindterm 1.6
- Sociale Vaardigheden > domein samenwerking: Eindterm 3

Vakgebonden

- Mens en maatschappij > Mens > Ik en mezelf: Eindterm 1.1
- Mens en maatschappij > Politieke en juridische verschijnselen > Maatschappij: Eindterm 2.13, 2.15

ONTWIKKELINGSDOELEN

Type 1

- Sociaal-emotionele ontwikkeling > Sociale vaardigheden en competenties > Ik en de anderen: relatiewijzen: Ontwikkelingsdoel 45,46
- Wereldoriëntatie > Maatschappij > Politieke en juridische verschijnselen > Rechten en Plichten: Ontwikkelingsdoel 107,109
- Wereldoriëntatie > Maatschappij > Politieke en juridische verschijnselen > Organisatie: Ontwikkelingsdoel 114

Type 2

- Sociaal-emotionele ontwikkeling > Domein sociale beleving > Voor zichzelf opkomen: Ontwikkelingsdoel 24,25

Type 7

- Sociaal-emotionele ontwikkeling > Sociale cognitie > Sociale probleemoplossing: Ontwikkelingsdoel 28,29,30
- Sociaal-emotionele ontwikkeling > Sociale cognitie > Relatiewijzen: Ontwikkelingsdoel 42,50,51
- Sociaal-emotionele ontwikkeling > Sociale cognitie > Leven en samenwerken in groep: Ontwikkelingsdoel 68
- Voor het leergebied 'wereldoriëntatie' gelden de ontwikkelingsdoelen en eindtermen van het gewoon lager onderwijs.

Type 8

- Sociaal-emotionele ontwikkeling > Sociale vaardigheden en competentie > Ik en de anderen > Relatiewijzen: Ontwikkelingsdoel 42,43
- Mens en maatschappij > Politieke en juridische verschijnselen > Maatschappij: Eindterm 4.13, 4.15

VOOR HET SECUNDAIR ONDERWIJS (A- EN B-STROOM)

EERSTE JAAR VAN DE EERSTE GRAAD

Onderwijsdoelen en (transversale) eindtermen:

> 4. Burgerschapscompetenties met inbegrip van competenties inzake samenleven > eindtermen 4.2, 4.3, 4.4, 4.7, 4.8, 4.9, 4.10, 4.16, 4.17, 4.18
> 5. Sociaal-relationele competenties > Eindtermen 5.1, 5.2, 5.3, 5.4

TWEEDE JAAR VAN DE EERSTE GRAAD EN DE TWEEDE GRAAD

Context 5: Politiek-juridische samenleving: eindtermen 3, 4, 12

BIJLAGES

- **Blad met silhouet bij activiteit 4** ‘Typisch voor mensenrechtenverdedigers’ **p. 48**
- **Foto en verhaal van Sarah Mardini en Seán Binder bij activiteit 5** ‘SOS Sarah en Seán: bedenk een actie’ **p. 49**
- **Foto en verhaal van Jianne Turtle bij activiteit 6** ‘Mensenrechtenverdediger voor een dag’ **p. 50**
- **Vereenvoudigde versie van de UVRM bij activiteit 6** ‘Mensenrechtenverdediger voor een dag’ **p. 51**
- **Identiteitskaarten van jonge mensenrechtenverdedigers bij activiteit 7** ‘Politie, mag ik overgaan?’ **p. 52**
- **Politiebadges bij activiteit 7** ‘Politie, mag ik overgaan?’ **p. 53**
- **‘Mensenrechtenenquête vooraf’** bij evaluatiemethodiek ‘voor- en na-enquête’ **p. 54**
- **‘Mensenrechtenenquête achteraf’** bij evaluatiemethodiek ‘voor- en na-enquête’ **p. 55**

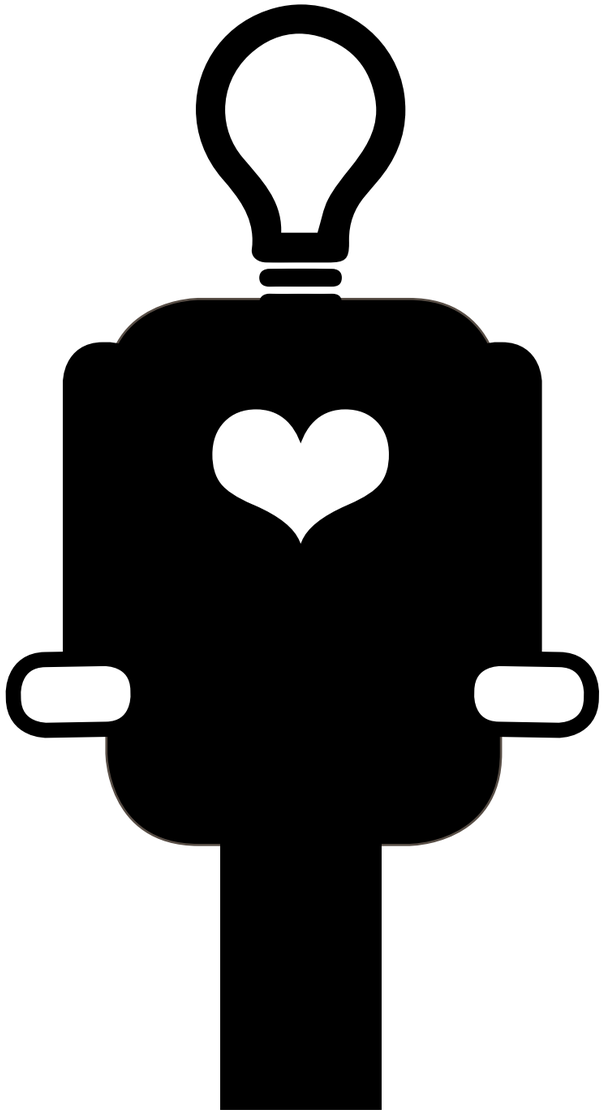
OP ZOEK NAAR FILMPJES?

Alle filmpjes die bij de activiteiten horen kan je bekijken via **www.amnesty-international.be/schrijfzevrijdag-filmpjes**

© Wouter Messiaen

DE EIGENSCHAPPEN VAN EEN MENSENRECHTENVERDEDIGER

Wat denkt (hoofd), voelt (hart) of doet (handen) een mensenrechtenverdediger?
Schrijf of teken hier alles wat bij je opkomt!

SARAH MARDINI EN SEÁN BINDER

ZE RISKEREN TOT 25 JAAR CEL OMDAT ZE MENSEN REDDEN OP ZEE

In Griekenland kan je in de cel belanden omdat je mensen wil redden. Sarah Mardini (24 jaar) en Seán Binder (25 jaar) maakten het mee. Ze werkten als vrijwilligers op het Griekse eiland Lesbos. Ze patrouilleerden aan de kust en keken uit naar boten met vluchtelingen en migranten die problemen hadden.

Als er een probleem was – zoals een lege benzinetank of een kapotte boot – dan hielpen ze de mensen aan boord. Ze wilden voorkomen dat mensen zouden verdrinken. Sarah en Seán probeerden levens te redden van mensen in nood.

Nu beschuldigt de Griekse overheid Sarah en Seán van spionage, mensensmokkel en lidmaatschap van een criminele organisatie. Als de rechter hen veroordeelt, riskeren ze allebei tot 25 jaar celstraf. Ze brachten al meer dan 100 dagen in de cel door in afwachting van hun proces. Op dit moment zijn ze op borg vrij.

© Amnesty International

Seán is voorlopig in zijn thuisland Ierland. Zelf vindt hij niet dat hij een held is omdat hij mensen redde. Hij vindt het gewoon zijn plicht tegenover mensen die moesten vluchten om te overleven.
Sarah woont momenteel in Duitsland. Zij kent als geen ander de gevaren van een vlucht per boot. In 2015 vluchtte ze zelf weg van de oorlog in Syrië. Ook haar bootje kwam in de problemen, want na een tijd viel de motor stil. Al wie kon, sprong in het water om de boot voort te trekken tot het vasteland. Ook Sarah, die een getraind redster is, en haar zus trokken de boot al zwemmend voort. Zo kon iedereen aan boord levend Lesbos bereiken.

JIANNE TURTLE

ZE STRIJDT TEGEN KWIKVERGIFTIGING IN HAAR OMGEVING

Jianne Turtle (13 jaar) woont in Canada. Jianne en haar familie maken deel uit van de inheemse bevolking. Ze worden de 'Grassy Narrows' genoemd.

Het gebied waar Jianne woont, is ernstig vervuild met kwik. Dat maakt veel mensen ziek. Kinderen hebben leerproblemen. Mensen krijgen ook oogproblemen en hun zenuwstelsel wordt aangetast. De kwikvergiftiging is de grootste gezondheidscrisis in Canada vandaag.
De buurt van Jianne raakte vergiftigd nadat een papierfabriek zijn afval dumpte in een rivier. Dat gebeurde lang geleden al, in de jaren '60. De fabriek kreeg daarvoor toestemming van de overheid.

© Allan Lissner

Voor de Grassy Narrows is visvangst belangrijk. Het maakt deel uit van hun manier van leven en hun tradities. Maar ook de vis is besmet met kwik. Vis eten is dus gevaarlijk voor de gezondheid. De Grassy Narrows kunnen niet meer leven volgens hun tradities. Aanvankelijk zei de overheid dat de kwikvergiftiging niet gevaarlijk was voor de mensen, maar dat was een leugen. De overheid weigerde om het gebied schoon te maken. Maar de mensen protesteerden. Uiteindelijk beloofde de overheid in 2017 dat ze de buurt van Jianne schoon zou maken, zodat de mensen er zouden kunnen leven zonder ziek te worden.

De overheid is haar belofte nog niet nagekomen. Jianne en de leden van de Grassy Narrows blijven daarom protesteren. Ze vinden dat zij en toekomstige generaties het recht hebben om gezond op te groeien en te leven in een propere omgeving. Ze geven onder andere interviews aan journalisten over hun situatie en maken protestliedjes.

DE UNIVERSELE VERKLARING VAN DE RECHTEN VAN DE MENS

De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (UVRM) werd in 1948 aangenomen door de Verenigde Naties. Alle leden van VN hebben zich ertoe verbonden om de verklaring na te leven.

Ontdek hieronder de 30 artikelen uit de UVRM (vereenvoudigde versie) die de rechten van de mens bepalen op burgerlijk, politiek, sociaal, economisch en cultureel vlak.

1. Alle mensen worden vrij geboren en moeten op dezelfde manier worden behandeld.
2. Iedereen heeft recht op alle rechten, ongeacht of je jong of oud, man of vrouw bent, welke huidskleur je hebt, welke godsdienst je belijdt of welke taal je spreekt.
3. Je hebt recht op leven in vrijheid en veiligheid.
4. Slavernij is verboden.
5. Folteren is verboden.
6. Je hebt recht op dezelfde bescherming als iedereen.
7. Iedereen moet volgens de wet op dezelfde manier behandeld worden.
8. Je hebt het recht om hulp van een rechter te vragen, als je vindt dat je volgens de wetten van je land niet goed wordt behandeld.
9. Niemand heeft het recht om je zonder goede reden gevangen te zetten of het land uit te sturen.
10. Je hebt recht op een eerlijke en openbare rechtszaak met een onafhankelijke rechter.
11. Je bent onschuldig tot je schuld bewezen is. Je hebt het recht om je te verdedigen tegen beschuldigingen.
12. Je hebt recht op privacy. Je hebt recht op bescherming als iemand je lastigvalt, je brieven opent of kwaad van je spreekt.
13. Je hebt het recht om te gaan en te staan waar je wil, in eigen land en in het buitenland.
14. Als je slachtoffer wordt van mensenrechtenschendingen, heb je het recht om naar een ander land te gaan en dat land te vragen om jou te beschermen.
15. Je hebt recht op een nationaliteit.
16. Je hebt het recht om te trouwen met wie je wil en een gezin te stichten.
17. Je hebt recht op eigendom en niemand mag je bezittingen zonder goede redenen afnemen.
18. Je hebt recht op vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst.
19. Je hebt recht op vrijheid van mening en meningsuiting.
20. Je hebt het recht om bijeen te komen en je te verenigen.
21. Je hebt het recht om deel te nemen aan de politiek van je land.
22. Je hebt recht op maatschappelijke zekerheid en het recht om jezelf te ontwikkelen.
23. Je hebt recht op werk naar keuze en een rechtvaardig loon voor je werk.
24. Je hebt recht op rust, vrije tijd en betaalde vakantie.
25. Je hebt recht op alles wat nodig is om ervoor te zorgen dat je niet ziek wordt, geen honger hebt en een dak boven je hoofd hebt. Moeder en kind hebben recht op bijzondere zorg en bijstand.
26. Je hebt recht op onderwijs.
27. Je hebt het recht om te genieten van kunst, cultuur en wetenschappelijke ontwikkeling.
28. Alle regeringen moeten ervoor zorgen dat de mensenrechten worden nageleefd.
29. Je hebt ook plichten tegenover de mensen om je heen, zodat ook hun mensenrechten kunnen worden beschermd. De wetten in je land mogen niet ingaan tegen deze mensenrechten.
30. Geen enkel land en geen enkel mens mag proberen om de rechten te vernietigen die in deze verklaring staan.

IDENTITEITSKAARTEN VAN MENSENRECHTENVERDEDIGERS

NAAM: SARAH MARDINI

LEEFTIJD: 24 jaar

NATIONALITEIT:
Syrische

WAT?

- ✘ Verdedigt de **rechten van mensen op de vlucht.**
- ✘ Was actief als vrijwilligster bij een lokale organisatie op het Griekse eiland Lesbos om **mensen in nood op zee te redden** en eerste hulp te bieden.
- ✘ Wordt door de overheid **beschuldigd van spionage en mensensmokkel.**
- ✘ Zal mogelijk **25 jaar celstraf krijgen.**
- ✘ Werkt samen **met andere mensenrechtenverdedigers.**
- ✘ Verdedigt moedig de rechten van anderen.

NAAM: NASU ABDULAZIZ

LEEFTIJD: 25 jaar

NATIONALITEIT:
Nigeriaan

WAT?

- ✘ Komt op voor het **recht op huisvesting** van zijn gemeenschap.
- ✘ **Verloor zijn huis** net als 30.000 andere mensen, omdat de overheid zijn wijk sloopte voor nieuwbouw.
- ✘ Werd **in zijn arm geschoten** toen hij gedwongen uit zijn huis werd gezet.
- ✘ Werkt als vrijwilliger voor een **organisatie die ijvert voor waardig wonen** voor iedereen.
- ✘ Werkt samen **met andere mensenrechtenverdedigers.**
- ✘ Verdedigt moedig de rechten van anderen.

NAAM: JIANNE TURTLE

LEEFTIJD: 13 jaar

NATIONALITEIT:
Canadese

WAT?

- ✘ Verdedigt het **recht op een gezond leefmilieu** van iedereen in haar gemeenschap.
- ✘ Riskeert **gezondheidsproblemen** door kwikvergiftiging nadat een papierfabriek afval dumpte in de rivier die stroomt door het gebied waar ze woont.
- ✘ Krijgt momenteel **geen compensatie of hulp** van de overheid, die het gebied zou moeten schoonmaken.
- ✘ Loopt mee met **vreedzame betogingen** voor mensenrechten.
- ✘ Werkt samen **met andere mensenrechtenverdedigers**.
- ✘ Verdedigt moedig de rechten van anderen.

POLITIEBADGES

© Shutterstock

MENSENRECHTENENQUÊTE VOORAF

Wat denk jij over mensenrechten? Vul de vragen hieronder in.

1 JOUW IDEE OVER MENSENRECHTEN: OMCIRKEL DE SMILEY DIE HET BEST BIJ JE PAST.

a. Ik weet wat mensenrechten zijn.

b. Ik weet hoe ik mensenrechten kan verdedigen.

c. Ik durf mijn eigen (mensen)rechten te verdedigen.

d. Ik durf de (mensen)rechten van anderen te verdedigen.

e. Ik voel me een mensenrechtenverdediger.

2 JOUW KENNIS OVER MENSENRECHTEN

Wat zou je graag bijleren over mensenrechten, zodat je (nog) beter jouw mensenrechten en die van anderen kan verdedigen?

.....

.....

.....

3 MENSENRECHTEN IN JOUW LEEFWERELD

Geef een voorbeeld van een mensenrechtenschending die je zag of meemaakte in je eigen omgeving (bv. discriminatie, je mening niet mogen uiten, armoede …) en die je zou willen veranderen. Geef een woordje uitleg.

.....

.....

.....

MENSENRECHTENENQUÊTE ACHTERAF

Je hebt enkele lessen over jonge mensenrechtenverdedigers achter de rug. Denk je anders over mensenrechten dan voorheen of niet? Vul de vragen hieronder in.

1 JOUW IDEE OVER MENSENRECHTEN: OMCIRKEL DE SMILEY DIE HET BEST BIJ JE PAST.

a. Ik weet wat mensenrechten zijn.

b. Ik weet hoe ik mensenrechten kan verdedigen.

c. Ik durf mijn eigen (mensen)rechten te verdedigen.

d. Ik durf de (mensen)rechten van anderen te verdedigen.

e. Ik voel me een mensenrechtenverdediger.

2 JOUW KENNIS OVER MENSENRECHTEN

Wat heb je bijgeleerd over mensenrechten en jonge mensenrechtenverdedigers (in België en/of daarbuiten)?

.....

.....

.....

3 MENSENRECHTEN IN JOUW LEEFWERELD

Zou je graag mensenrechten (blijven) verdedigen? Zo ja, hoe? Zo nee, waarom niet?

.....

.....

.....

.....

© Amnesty International / Janus Engel

COLOFON

Dit Schrijf-ze-VRIJdag-schoolpakket is een uitgave van Amnesty International Vlaanderen.

V.U. Wies De Graeve, Goffartstaat 32, 1050 Brussel

Redactie
Eva Berghmans, Lee Blomme, Anissa Boukabous, Valerie De Marie, Jimmy Martens, Nieke Nouwen, Griet Ryckeboer, Miep Tunnissen, Nick Vanden Broucke, Charlotte Van Meenen en Rebecca Yau

© Foto's
Amnesty International, tenzij anders vermeld

Vormgeving
Patricia Kempeneers
(WelcomebackVictoria)

Druk
Zwart Op Wit

Contact
onthaal@amnesty-international.be
02/ 669 37 37
www.amnesty-international.be

Vragen of opmerkingen over de Schrijf-ze-VRIJdag?
Contacteer het Schrijf-ze-VRIJdagteam:
Schrijfzevrijdag@amnesty-international.be

RECYCLED
Papier gemaakt van gerecycled materiaal
FSC® C015373

Amnesty International is een internationale beweging van meer dan 7 miljoen mensen. We komen op voor een wereld waarin de mensenrechten van iedereen worden nageleefd.

De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en andere internationale mensenrechteninstrumenten zijn daarbij onze leidraad.

We zijn onafhankelijk van regeringen, politieke ideologieën, economisch belang of religie. Ons werk wordt hoofzakelijk gefinancierd door giften van gewone burgers.

AMNESTY INTERNATIONAL

De SCHRIJF-ZE-VRIJDAG is hét moment van het jaar waarop je mensenrechten kan promoten in de klas. Meer dan 500 enthousiaste scholen in Vlaanderen en Brussel doen jaarlijks mee. Dat is goed voor bijna 100.000 leerlingen die leren over en actievoeren voor mensenrechten!

Schoolpakket 10 tot 14 jaar

Amnesty International Vlaanderen

Facebook.com/amnestyvl

Twitter.com/amnestyvl

www.amnesty-international.be

AMNESTY INTERNATIONAL